

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

**DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE
KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI
2016 YILI**

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ağustos 2017

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ	1
2.	DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU	3
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU.....	3
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	4
5.	DENETİM GÖRÜŞÜ	5
6.	DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER	6
7.	EKLER.....	71

TABLO FİHRİSTİ

Tablo 1	DAP Eylem Planı Bütçesi.....	9
Tablo 2:	DAP BKİB Sorumluluğundaki Çalışma Yapılmayan Projeler.....	10
Tablo 3:	Başka İdarelerin Sorumluluğundaki Çalışma Yapılmayan Projeler.....	16
Tablo 4:	2016 Yılı İçerisinde Uygulanan Projelerin Ödenek ve Harcama Durumları....	30
Tablo 5:	Sermaye Gideri Projeleri.....	34
Tablo 6:	SESKAP (Sınır İlçeleri Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Programı).....	38
Tablo 7:	2016 Yılı SESKAP Ödemeleri.....	38
Tablo 8:	Muhtelif İşler Ödenek Aktarımı.....	45
Tablo 9:	Muhtelif işler Harcama Durumu.....	45
Tablo 10:	2011-2016 Yıllarında Çalışan Personel Sayısı.....	53
Tablo 11:	DAP Eylem Planı'nın 2016 Yılı İlerleme Durumu.....	62

KISALTMALAR

BGUS:	Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi
BKİ:	Bölge Kalkınma İdaresi
DAKA:	Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı
DAP:	Doğu Anadolu Projesi
DAP BKİB:	Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
DAPİS:	DAP Bölge İstatistikleri Sistemi
DOKAP:	Doğu Karadeniz Projesi
GAP:	Güneydoğu Anadolu Projesi
GFZT:	Güçlü Yönler, Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler
HİS:	Hayvan İçme Suyu
İŞGEM:	İş Geliştirme Merkezi
KHK:	Kanun Hükmünde Kararname
KBS:	Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi
KOP:	Konya Ovası Projesi
KUDAKA:	Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı
OSB:	Organize Sanayi Bölgesi
KSS:	Küçük Sanayi Siteleri
SESKAP:	Sınır İlçeler Ekonomik ve Sosyal Programı
SODES:	Sosyal Destek Programı
TİGEM:	Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü
TGB:	Teknoloji Geliştirme Bölgeleri
TOKİ:	Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
TÜBİTAK:	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK:	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜSSİDE:	Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü

1. KAMU İDARESİNİN MALİ YAPISI VE MALİ TABLOLARI HAKKINDA BİLGİ

Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı (DAP BKİB), 10.12.2003 tarih ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli II sayılı cetvelde "Özel Bütçeli Diğer İdareler" arasında sayılan, Kalkınma Bakanlığına bağlı tüzel kişiliğe sahip, özel bütçeli bir idaredir.

Başkanlık, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na tabi olup, Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'ne göre muhasebe işlemlerini gerçekleştirmektedir. Her türlü bütçe giderleri ödemeleri Kamu Harcama ve Muhasebe Bilişim Sistemi (KBS) üzerinden yapılmakta, Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü Say2000i kayıt sistemi kullanılarak muhasebe işlemleri gerçekleştirilmektedir.

2016 Yılı Bütçe Gider Gerçekleşmeleri (TL)				
Açıklama	Başlangıç Ödeneği	Toplam Ödenek	Toplam Harcanan	Bütçe Gerçekleşme Oranı (%)
Personel Giderleri	1.485.000	1.724.602	1.724.362	100
Sos. Güv. Kur. Dev. Primi Giderleri	200.000	236.203	235.270	100
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	3.672.000	3.461.068	2.969.331	86
Cari Transferler	26.000	26.000	5.252	20
Sermaye Giderleri	14.027.000	14.147.000	7.103.878	50
Sermaye Transferleri	89.125.000	95.905.000	85.076.682	89
Bütçe Giderleri Toplamı	108.535.000	115.499.873	97.114.775	84

Yukarıda tabloda görüldüğü üzere, Başkanlığa 2016 yılında tahsis edilen ödenek 115.499.873,00 TL olup, bunun büyük bölümü sermaye transferlerinden oluşmaktadır.

Bütçeye personel giderleri tertibinden 1.724.602 TL ödenek konmuşken, 1.724.362 TL'si harcanmış; Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri tertibinden 236.203

TL ödenek konmuşken, 235.270 TL'si harcanmış; Mal ve Hizmet Alım Giderleri tertibinden 3.461.068 TL ödenek konmuşken, 2.969.331 TL'si harcanmış; Cari Transferler tertibinden 26.000 TL ödenek konmuşken, 5.252 TL'si harcanmış; Sermaye Giderleri tertibinden 14.147.000 TL ödenek konmuşken, 7.103.878 TL'si harcanmış; Sermaye Transferleri tertibinden 95.905.000 TL ödenek konmuşken, 85.076.682 TL'si harcanmıştır.

2016 Yılı Bütçe Gelir Gerçekleşmeleri (TL)			
Açıklama	Bütçe Tahmini	Gerçekleşen Gelir Toplamı	Gerçekleşme Oranı (%)
03 Şartname, Basılı Evrak Form ve satış Gelirleri	1.000	1.350	135
04 Hazine Yardımı (Cari)	4.777.000	4.777.000	100
04 Hazine Yardımı (Sermaye)	103.152.000	107.752.000	104
05 Mevduat Faiz Gelirleri	600.000	7.108.653	1.185
05 Diğer Çeşitli Gelirler	5.000	796.425	15.928
Bütçe Gelirleri Toplamı	108.535.000	120.435.428	111

Başkanlığın gelirleri, Kalkınma Bakanlığı bütçesinin transferler kısmında DAP için ayrılan ödenekten oluşmaktadır.

Başkanlığın bütçesi analitik bütçe sınıflandırmasına göre yapılmıştır. Başkanlığın kendi muhasebe birimi vardır. Muhasebe Biriminin kod numarası 28802'dir. Başkanlık yeni kurulan bir teşkilat olduğu için, tek bir harcama birimi ve harcama yetkilisi bulunmaktadır.

Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine uygun taşınır kayıt sistemi kurulmuş olup, taşınır kayıtları muhasebe hesap planına paralel olarak gruplandırılıp kodlanarak Taşınır Kayıt Sisteminden takip edilmektedir.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştaya gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile "*Usul ve Esaslar*"ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır:

- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- Geçici ve kesin mizan,
- Kasa sayım tutanağı,
- Banka mevcudu tespit tutanağı,
- Alınan çekler sayım tutanağı,
- Menkul kıymet ve varlıklar sayım tutanağı,
- Teminat mektupları sayım tutanağı,
- Değerli kâğıtlar sayım tutanağı,
- Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu,
- Bütçe gelirleri ekonomik sınıflandırılması tablosu.

Denetim görüşü, kamu idaresinin temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. DENETLENEN KAMU İDARESİ YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmekle

sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, genel kabul görmüş uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek; mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ile mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. DENETİM GÖRÜŞÜ

Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2016 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve ekte yer alan mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜNÜ ETKİLEMİYEN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER

BULGU 1: Eylem Planı Kapsamında Tüm Kurum ve Kuruluşlara Ait Verilerin Teminindeki Güçlükler Nedeniyle, İzleme ve Değerlendirme Görevlerinin Yeterince Yürütülememesi

642 sayılı KHK’da belirtildiği üzere, Eylem Planlarının ilgili kuruluşlar tarafından uygulanmasının izlenmesi ve koordinasyonuna ilişkin iş ve işlemlerin yürütülmesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının görevidir. 642 sayılı KHK gereğince, DAP BKİB (DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı), DAP Eylem Planı’nı bütün olarak izleme, değerlendirme ve raporlama faaliyetlerinden sorumludur. Bu çerçevede, Eylem Planı kapsamında sorumlu olan tüm kurum ve kuruluşların faaliyetleri izlenerek *İzleme ve Değerlendirme Raporu* hazırlanmaktadır.

İzleme ve Değerlendirme Koordinatörlüğünün görevi eylem planındaki projelerin izleme ve değerlendirmesini yapmak olup, eylem planında sorumlu kuruluş olarak ifade edilen kuruluşlardan projelerin izlenmesine yönelik veriler istenmektedir. Ancak izleme değerlendirme daha çok fiziki ya da bütçe gerçekleştirmeleri üzerinden yapılmakta, her projeye özgü performans göstergeleri üzerinden takip edilememektedir. Bu sebeple izleme değerlendirmenin ilgili projelere has göstergeleri içerecek bir yazılım ile tüm sorumlu kuruluşlardan veri temini ile yapılması gerekmektedir.

Bölgesel plan ve stratejilerin oluşturulması, destek programlarında önceliklerin sağlıklı belirlenmesi için bölgenin mevcut durum analizinin yapılmasına, gelişme eksenlerinin, önceliklerin ve işbirliği alanlarının belirlenmesine ve izlenmesine imkân verecek nitelikte veriye ihtiyaç bulunmaktadır.

Oysa, DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının ilgili kurum ve kuruluşlardan temin edebildiği mevcut verilerin kapsam ve çeşit olarak yeterli olmadığı, kurumların verileri arasında farklılıklar bulunduğu ve güncellik sorunu yaşandığı görülmüştür. Veri konusunda yaşanan sıkıntıların, gerçekçi verilere dayanan eylem planı hazırlayabilmelerinin ve uygulanacak destek programlarında sağlıklı öncelikler belirleyebilmelerinin önündeki en önemli engellerden birisi olduğu anlaşılmıştır.

Yatırım ya da desteklerle ilgili araştırma, etüt ve fizibilite çalışmaları çok önemli

olmasına rağmen bu çalışmaların yeterince yapılmadığı görülmektedir.

DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının fonksiyonlarını etkin bir şekilde yerine getirilebilmesine yönelik olarak; kurum ve kuruluşlardan temin edilecek veriler, kendi görev ve fonksiyonları sonucunda oluşturduğu istatistikler ve yapacağı araştırmaları sonucunda oluşan istatistikleri bir araya getirerek analizler yapmaya imkân verecek bir sistem oluşturması gerektiği değerlendirilmektedir.

Kalkınma Bakanlığı ve DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı koordinasyonunda hazırlanan, 2014-2018 yılları arasını kapsayan DAP Eylem Planı, Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulu'nda onaylanmasının akabinde, uygulanmaya başlamıştır. DAP Eylem Planı'nda; 5 ana eksen ve 129 alt eylem tasarlanmış ve söz konusu eylemlerin uygulanması için 47 sorumlu kuruluş tayin edilmiştir.

DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, DAP Eylem Planı İlerleme Raporu ile izleme çalışmalarını gerçekleştirmeye çalışmaktadır. 2016 yılına ait DAP Eylem Planı İlerleme Raporu henüz yayımlanmamıştır.

Kurum ve kuruluş sayısının çok fazla olması ve faaliyet alanının genişliği göz önüne alındığında, DAP BKİB'nin her türlü veriye ulaşabilen bir yapıya sahip olması daha çok önem taşımaktadır.

Başkanlık tarafından projeleri sistematik olarak izlemek üzere *Proje Yönetim Sistemi* çalışmaları başlatılmıştır. Böylelikle, projelerin sistem üzerinden değerlendirilmek suretiyle hakedişlerinin gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. Ancak, sistemin geliştirilmesi ihtiyacı bulunmaktadır. TÜİK üzerinden derlenen bölgeye ait verileri bir araya getiren DAPİS (DAP Bölge İstatistikleri Sistemi)'ne kurumların veri girişleri sağlanmadığından sistemden istenen sonuç tam olarak alınamamaktadır.

Eylem Planı'nda sorumlu ve işbirliği yapmak üzere belirlenen kurum ve kuruluşların DAP bölgesini ilgilendiren verilerinin bütünlük içerisinde temin edilmesi için Coğrafi Bilgi Sistemine dayanan İzleme Değerlendirme Bilgi Sistemi'nin oluşturulmadığı anlaşılmaktadır.

Eylem Planı kapsamında yapılan yatırımların incelenerek değerlendirilmesiyle, gereken önlemlerin zamanında alınamaması, projelerden beklenen sonuçların gerçekleşmesini güçleştirmektedir.

Kamu idaresi cevabında; 2017 yılında, Kalkınma Bakanlığı tarafından “Bölge Kalkınma İdareleri Eylem Planı İzleme Sistemi” geliştirme çalışmalarının başladığı, bunun için toplantılar yapıldığı açıklanmıştır.

İdare tarafından desteklenen projelerin izlemelerinin daha iyi yapılması amacıyla oluşturulacak “Proje Yönetim Sistemi” ile, 2017 yılında, proje başvuruları, değerlendirmeleri, ödemeleri, izlemeleri ve raporlamalarının sistem üzerinden yapılacağı bildirilmiştir.

Sonuç olarak; 2017 yılında, DAP BKİB tarafından desteklenen projelerin izlemelerinin daha iyi yapılması amacıyla “Proje Yönetim Sistemi” oluşturulacağı; böylece proje başvuruları, değerlendirmeleri, ödemeleri, izlemeleri ve raporlamalarının sistem üzerinden yapılacağı bildirilmiştir. Ancak 2016 yılında sistem uygulamaya geçirilemediğinden projelerin fiziki ve nakdi gerçekleştirmelerinin izlenmesi ile değerlendirme raporlarının geliştirilmesi ihtiyacı bulunmaktadır.

Dolayısıyla Kamu idaresi tarafından da kabul edildiği ve bulgumuzda ayrıntılı olarak belirtildiği üzere, izleme ve değerlendirme görevinin gereği gibi yürütülebilmesi için Eylem Planı kapsamında bulunan tüm kurum ve kuruluşlara ait verilerin teminindeki güçlüklerin giderilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 2: DAP Eylem Planı’nda (2014-2018) Bulunan Projelerin Büyük Bir Kısımının Öngörüldüğü Yıllarda Gerçekleştirilmemiş Olması

DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı; kuruluş kararname ile bölgenin kalkınması yönünde kamu yatırımlarının koordinasyonunu sağlamak, kamu yatırım, proje ve faaliyetleri önceliğinde olmak üzere DAP Eylem Planı’nı hazırlamakla görevlendirilmiştir.

Bu çerçevede hazırlanan DAP Eylem Planı 30.12.2014 tarihinde Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulu tarafından onaylanmış ve 25.04.2015 tarihinde Erzurum’da gerçekleştirilen DAP Eylem Planı Tanıtım Toplantısı ile kamuoyuna açıklanmıştır.

DAP Eylem Planı kapsamında 5 ana eksen ve 129 ana eylem tasarlanmıştır. Bu eylemlerin uygulanması için 47 sorumlu kuruluş tayin edilmiştir. Ana eksenler ile eksenler itibarıyla yıllara göre tahsisat yapılması düşünülen kaynak tutarları aşağıda belirtilmiştir:

Tablo 1: DAP Eylem Planı Bütçesi

(Milyon TL)

EKSENLER	2014	2015	2016	2017	2018	2014-2018
Gıda ve Tarım Sektörlerinde Verimlilik ve Katma Değerin Artırılması	547	624	715	763	805	3.454
Sanayi ve Hizmetler Sektörlerinin Güçlendirilmesi	79	91	104	111	117	502
Altyapı, Kentleşme ve Çevre Koruma	1.643	1.877	2.149	2.292	2.420	10.381
Beşeri-Sosyal Sermayenin ve Sosyal Altyapının Güçlendirilmesi	1.053	1.203	1.377	1.469	1.551	6.653
Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi	4	5	5	6	6	26
TOPLAM	3.326	3.800	4.350	4.641	4.899	21.016

Not: Merkezi Yönetim Bütçesinden tahsis edilecek yatırım ödeneklerini göstermekte olup; diğer kaynaklardan sağlanacak ilave finansman dâhil değildir. Ayrıca, projelerin gerçekleştirme durumuna göre ve bütçe imkânlarına bağlı olarak ilave kaynak tahsis edilebilmektedir.

Eylem Planı'nın temel amacı, bölgede kapsamlı bir dönüşümü gerçekleştirmek, bu çerçevede tarımsal yapıda değişimi ve turizmde sürdürülebilirliği sağlayarak; sanayi, ticaret, ulaşım, enerji gibi sektörleri güçlendirmek, eğitim, sağlık, kültür ve diğer sosyal hizmetlere erişilebilirliği artırmak, bölge içi ve bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmak, yenilikçi bir yaklaşımla bölgenin rekabet gücünü geliştirmek, bölgenin ekonomik ve sosyal kapasitesini güçlendirerek vatandaşların refah düzeyini yükseltmektir.

Ancak, yapılan denetimlerde, Eylem Planı'nda yer alan ve 2016 yılında tamamlanması gereken bir kısım projelerin hiç gerçekleşmediği, 2016 ve takip eden yıllarda gerçekleştirilmesi planlanan projelerden 2016 yılına ilişkin kısımlarında yine bu yıl her hangi bir ilerlemenin görülmediği anlaşılmıştır. Aşağıdaki tabloda da gösterildiği üzere, gerçekleşmeyen projelerin bir kısmı DAP BKİB'nin sorumluluğunda olmakla birlikte, büyük bölümünün farklı kamu kurumlarının sorumluluğunda olduğu görülmektedir.

2014-2018 yıllarını kapsayan DAP Eylem Planı'nda bulunan projelerin planlandığı şekilde gerçekleşmemesi durumunda, Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının kuruluş sebebi olan ve ülke kalkınması için önem arz eden temel görevlerini yürütmesinde etkili olamayacağı ve tahsis edilen mali kaynakların kullanılmayacağı değerlendirilmektedir.

Tablo 2: DAP BKİB Sorumluluğundaki Herhangi Bir Çalışma Yapılmayan Projeler

DAP EYLEM PLANI'NDA OLDUĞU HALDE HERHANGİ BİR ÇALIŞMA YAPILMAYAN DAP BKİB PROJELERİ				
Eylem Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
GIDA ÜRÜNLERİ VE KIRSAL KALKINMA				
SOSYAL HİZMETLER				
Bölgenin sosyal analiz çalışması hazırlanacaktır.	DAP İlleri	DAP BKİ	2014-2018	Bölgede sürdürülebilir insani gelişmeyi sağlamaya yönelik il bazında insan sermayesi, sosyal dokudaki kırılmalıklar, sosyal alanda öncelikli müdahale gerektiren alanları da kapsayacak şekilde sosyal yapı analizleri tamamlanacaktır. (Eylem Planında sorumlu kuruluş olarak DAP BKİ belirtilmekle birlikte, Kalkınma Bakanlığı projeyi Kalkınma Ajanslarıyla hayata geçireceğini belirtmiş, Fırat Kalkınma Ajansı ile çalışma başlatılmıştır.)
KÜLTÜR, GENÇLİK HİZMETLERİ VE SPOR				
Kültür hizmetlerine erişim artırılacak, okuma kültürünün geliştirilmesi sağlanacaktır.	DAP İlleri	DAP BKİ	2015-2015	10.000 m2 kapalı alana sahip fuar alanı yapılacaktır. (Bu eylem kapsamında Fuar alanı Erzurum Büyükşehir Belediyesi tarafından inşa edilmiştir.)
DAP BKİ VE KALKINMA AJANSLARI				
SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI				
STK'ların eğitim ihtiyaçları karşılanacaktır.	DAP İlleri	DAP BKİ	2015-2018	Kalkınma alanında çalışan STK'larının örgütlenme, yönetim, yönetim yapıları, kayıt

DAP EYLEM PLANI'NDA OLDUĞU HALDE HERHANGİ BİR ÇALIŞMA YAPILMAYAN
DAP BKİB PROJELERİ

Eylem Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
				sistemleri ve personel yetkinliklerinin güçlendirilmesine, proje hazırlama ve fon sağlama yetkinliklerinin artırılmasına yönelik eğitim programları düzenlenecektir.
GENEL				
Kamu kurumlarında üst düzey görevlerde bulunmuş ancak hâlihazırda emekli olan kişilerin bilgi ve tecrübelerinden kurumsal ihtiyaçlar doğrultusunda istifade edilecektir.	DAP İlleri	DAP BKİ	2014-2018	Kamu kurumlarında yada özel sektörde üst düzey görevlerde bulunmuş ve emekli olmuş kişilerin ekonomik ve sosyal kalkınmaya ilişkin teorik bilgilerinden ve bölgeye yönelik tecrübelerinden ihtiyaçlar doğrultusunda istifade edilecektir. Bu bilgi ve deneyim aktarımı için gerektiğinde bu kişilerin bölgede gönüllülük esasına göre istihdamının koordinasyonu sağlanacaktır.
Yerel yönetimler, merkezi idarelerin taşra teşkilatları, STK'lar, üniversiteler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının kurumsal yetkinlik analizi gerçekleştirilecek ve	DAP İlleri	DAP BKİ	2015-2018	Kurumsal kapasiteyi nesnel olarak tespit etmek amacıyla idari, mali, beşeri ve teknolojik boyutları içeren bir kurumsal yetkinlik değerlendirme çerçevesi oluşturulacaktır. Bu çerçeve kullanılarak yerel düzeyde ilgili kurum ve kuruluşların kurumsal yetkinlikleri ve kapasiteleri analiz

DAP EYLEM PLANI'NDA OLDUĞU HALDE HERHANGİ BİR ÇALIŞMA YAPILMAYAN DAP BKİB PROJELERİ

Eylem Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
tespit edilen idari, mali, beşeri ve teknolojik eksikliklerin giderilmesine ilişkin destek programları düzenlenecektir.				edilecektir. Çalışma neticesinde ortaya çıkan eksiklik ve darboğazların giderilmesi için gerekli tedbirler alınacak ve yapılacak önceliklendirmeler çerçevesinde bunlar giderilecektir. <i>(Bu eylemin eylem planından çıkarılmasına dair talep yazısı Kalkınma Bakanlığına iletilmiştir.)</i>
ULAŞIM				
Bölgenin ulaşım altyapısına ilişkin ihtiyaç analizi yapılacaktır.	DAP İlleri	DAP BKİ	2015-2018	Bölge kara, hava ve iç su yolu taşımacılık altyapı ihtiyaçları analiz edilecektir.
KENTLEŞME				
Kentsel dönüşüm çalışmaları kapsamında mevcut uygulamalar sürdürülecek ve alternatif pilot uygulamalar desteklenecektir.	DAP İlleri	DAP BKİ	2015-2018	Nüfusun sosyal, ekonomik ve mekânsal yaşam kalitesini artırmaya yönelik yenilikçi pilot uygulamalar yapılacaktır.
"Sakin Şehir" uygulamaları desteklenecektir.	DAP İlleri	DAP BKİ	2015-2016	Ahlat ilçesinde sakin şehir uygulamasını gerçekleştirmek üzere etüt ve projelendirme çalışmalarına destek verilecektir.

DAP EYLEM PLANI'NDA OLDUĞU HALDE HERHANGİ BİR ÇALIŞMA YAPILMAYAN
DAP BKİB PROJELERİ

Eylem Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
SANAYİ				
Girişimciliği teşvik etmek amacıyla yeni işletme geliştirme merkezleri oluşturulacaktır.	Bitlis	DAP BKİ	2015-2016	Tatvan Rahova mevkiinde bulunan eski NATO Bölgesinde 60 adet küçük ve orta ölçekli işliğe ve 10 adet büyük ölçekli işliğe sahip Bitlis İşletme Geliştirme Merkezi kurulacaktır.
	Hakkâri			Hakkâri'de girişimci sayısını artırmak üzere hem işyeri ihtiyacını karşılamak hem de işletmeleri kuruluş süreçlerinde rekabete daha hazır hale getirmek amacıyla Üniversite kampüs alanında toplam 28 işlik kapasiteli Hakkâri İşletme Geliştirme Merkezi oluşturulacaktır. (Hazine Müsteşarlığı tarafından finanse edilen proje için koordinasyon görevi üstlenilmiştir.)
	Erzurum			Oltu taşı işleciliği yapan işletmeleri bir araya getirerek üretim ve pazarlama koşullarını iyileştirmek adına 42 işlik ve ortak kullanım alanlarına sahip Oltu İşletme Geliştirme Merkezi altyapısı oluşturulacaktır.
	Tunceli			Tunceli Üniversitesi kampüsü bünyesinde toplam 20 işliğe sahip bir İŞGEM oluşturmak üzere

DAP EYLEM PLANI'NDA OLDUĞU HALDE HERHANGİ BİR ÇALIŞMA YAPILMAYAN
DAP BKİB PROJELERİ

Eylem Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
				öncelikle projelendirme çalışması tamamlanacak ve ardından yapım işlerine başlanacaktır.
Sanayi üretiminin yoğun olduğu illerde ihtiyaç duyulan nitelikli eleman ihtiyacını karşılamak üzere eğitim merkezleri oluşturulacaktır.	Elazığ, Malatya, Van	DAP BKİ	2015-2017	Sanayi sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikte ara eleman yetiştirilmesini mümkün kılmak üzere, sürekli eğitim merkezi kurulacak yerlerin tespiti, kapsamı ve yönetim modeline ilişkin araştırmalar yapılacak ve tespit edilen modele uygun bir şekilde gerekli altyapının tesis edilebilmesi için fizibilite çalışmaları yapılacak ve gerekli merkezlerin kurulması desteklenecektir.
AR-GE, YENİLİKÇİLİK VE KÜMELENME				
Bölgede Ar-Ge faaliyetleri canlandırılacaktır.	DAP İlleri	DAP BKİ	2015-2018	Üniversite-sanayi işbirliğine ilişkin analiz çalışmaları yapılacak ve üniversitelerdeki Ar-Ge çalışmalarını ticarileştirmeye yönelik çalışmalar gerçekleştirilecektir.
TİCARET HİZMETLERİ				
Sınır ötesi işbirlikleri geliştirilecektir.	Ardahan, Ağrı, Hakkâri, Iğdır, Kars, Van	DAP BKİ	2015-2018	Gürcistan, Irak ve İran ile sınır ötesi işbirliği programları geliştirmek amacıyla sınır ötesi işbirliği imkânları araştırılacaktır.

DAP EYLEM PLANI'NDA OLDUĞU HALDE HERHANGİ BİR ÇALIŞMA YAPILMAYAN DAP BKİB PROJELERİ				
Eylem Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
TEŞVİK POLİTİKALARI				
Çağrı merkezi yatırımlarını teşvik edici faaliyetler gerçekleştirilecektir.	DAP İlleri	DAP BKİ	2015-2015	Çağrı merkezi yatırımları açısından Bölge illerinin daha cazip kılınması amacıyla küçük ve işsizliğin yoğun olduğu iller öncelikli olmak üzere ortak bir yatırım sahası oluşturmaya yönelik fizibilite çalışmaları yapılacaktır.
TURİZM				
Turizm alt ve üst yapıları iyileştirilecek, alternatif turizm türlerinin gelişimi desteklenecek ve ulusal ve uluslararası tanıtım ve organizasyonlar düzenlenecektir.	Erzincan, Erzurum	DAP BKİ	2015-2017	Erzurum'da Çoruh ve Karasu, Erzincan'da Kemah-Kemaliye bölgesi; Küçük Çakırman Köyü ve Ekşisu Bölgesi; Yaylabası Beldesi Ergan Tepesi Yamaç Paraşütü Alanı; Coşan, Ergan, Munzur ve Mülpet Kaya Tırmanışı Parkurları'nda macera ve su sporları için doğa sporları rotaları belirlenecek, parkur ve rotalarda üstyapı ve güvenlik yatırımları tamamlanacaktır.
			2016-2017	Erzurum ve Erzincan illerinde 'Kuzeydoğu Anadolu Doğa Sporları ve Ekoturizm Merkezleri' kurulacaktır. Erzurum ve Erzincan illerinde, inovasyona dayalı turizm danışma ve bilgi merkezlerinin faaliyete başlaması sağlanacaktır.

Tablo 3: Başka İdarelerin Sorumluluğundaki Herhangi Bir Çalışma Yapılmayan Projeler

DAP EYLEM PLANI'NDA OLDUĞU HALDE HERHANGİ BİR ÇALIŞMA YAPILMAYAN PROJELER				
Eylem Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
SULAMA				
BİTKİSEL ÜRETİM				
Öncelikli üretim alanlarında arazi ıslah faaliyetleri gerçekleştirilecektir .	DAP İlleri	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı	2015-2018	Bölgede toplam 100.000 ha civarında tarım arazisinin ıslah ihtiyaçlarının tespiti için öncelikli olarak Bulanık, Iğdır, Muş ve Pasinler ovalarında etüt çalışmaları yapılacak ve etüt sonuçlarına göre öncelikli alanlardan başlanarak drenaj başta olmak üzere ıslah çalışmaları tamamlanacaktır.
Bölgede yem bitkileri çeşidi ve kalitesi hayvancılığı destekleyecek şekilde artırılabacaktır.	DAP İlleri	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı	2015-2018	TİGEM tarafından başta yonca ve mısır olmak üzere bölge şartlarına uygun yem bitkileri tohumlarının sertifikalı üretimi yapılacak ve elde edilen tohumlar DAP BKİ finansmanı ile çiftçilere ulaştırılarak Bölgede kullanımı yaygınlaştırılacaktır. Doğu Anadolu Tarımsal Araştırma Enstitüsü tarafından Bölgenin ekolojik şartlarına adapte olmuş yem bitkileri çeşitlerinin geliştirilmesi sağlanacaktır. Hayvancılık faaliyetlerinin en önemli girdisi olan yem bitkileri üretiminin artırılması ve çeşitlendirilmesi amacıyla Bölge illerine özel destekleme politikaları oluşturulacaktır.

DAP EYLEM PLANI'NDA OLDUĞU HALDE HERHANGİ BİR ÇALIŞMA YAPILMAYAN PROJELER

Eylem Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
	DAP İlleri	Kalkınma Ajansları	2015-2018	Yem bitkileri sektörünün ticarileşmesi sürecinde, Bölgede lisanslı yem depoları kurulabilmesi için uygun alanlar araştırılarak gerekli fizibilite çalışmaları yapılacak ve fizibilitesi uygun görülen alanlarda örnek lisanslı yem deposu kurulması desteklenecektir.
Sebze ve meyve üretimi artırılacak ve pazarlanabilirliği sağlanacaktır.	Ağrı, Bingöl, Erzurum, Tunceli, Van	Kalkınma Ajansları	2015-2018	Modern üretim teknikleri (jeotermal sera, örtü altı v.s) ve depolama ihtiyacı konusunda fizibilite çalışmaları yapılacaktır.
SANAYİ				
Devam eden KSS projeleri tamamlanacak ve il ve ilçelerin ihtiyaçları doğrultusunda yeni KSS'ler kurulacaktır.	Bingöl	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	2015-2018	Karlıova ilçesinde düzensiz bir şekilde hizmet veren sanayicilerin bir araya getirilmesi amacıyla KSS (40 işyeri) kurulacaktır.
AR-GE, YENİLİKÇİLİK VE KÜMELENME				
Bölgede Ar-Ge faaliyetleri canlandırılacaktır.	DAP İlleri	Kalkınma Ajansları	2015-2018	KUDAKA ve SERKA tarafından TRA1 ve TRA2 Bölgelerinin Ar-Ge ve yenilikçiliğe dair mevcut durumu incelenerek bölgesel ekonomik

DAP EYLEM PLANI'NDA OLDUĞU HALDE HERHANGİ BİR ÇALIŞMA YAPILMAYAN PROJELER

Eylem Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
				kalkınmanın sağlanmasını teminen Ar-Ge ve yenilikçilik faaliyetlerinin sayısını ve niteliğini artırmak üzere bölgesel yenilik stratejisi hazırlanacaktır. KUDAKA ve SERKA tarafından hazırlanacak strateji belgesinin ardından kazanılan tecrübeler de dikkate alınarak diğer düzey 2 bölgelerinde de ilgili kalkınma ajansları tarafından benzeri dokümanlar hazırlanacaktır.
İşletmelerarası işbirlikleri ve kümelenme faaliyetleri desteklenecektir.	DAP İlleri	Kalkınma Ajansları	2015-2016	Bölge'deki işletmelerin ortak tasarım, üretim, AR-GE, test-analiz merkezleri kurması; ortak tedarik, pazarlama, ihracat, gibi alanlardaki işbirlikleri ve kümelenmeyi kolaylaştıracak faaliyetleri ilgili kurumların koordinasyonunda desteklenecektir. Bu kapsamda Kalkınma Bakanlığı ve UNDP işbirliği ile hazırlanan Küme Tanılama Rehberi kullanılarak tespit edilen kümeler desteklenecek ve gelişmeleri izlenecektir.
TİCARET MERKEZLERİ				
Başta İran olmak üzere komşu ülkeler ile ticari ilişkiler geliştirilecektir.	Ağrı	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	2015-2018	Öncelikli olarak Doğubayazıt ilçesinde İran ile ülkemiz sanayicilerinin kullanımına yönelik özel destekli ortak bir organize sanayi bölgesi kurulması amacıyla çalışmalar gerçekleştirilecektir. Ayrıca benzeri

DAP EYLEM PLANI'NDA OLDUĞU HALDE HERHANGİ BİR ÇALIŞMA YAPILMAYAN PROJELER				
Eylem Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
				uygulamaların diğer komşu ülkelerle de gerçekleştirilmesi için analiz, etüt ve fizibilite çalışmaları yapılacaktır.
Bölgeye büyük ölçekli yatırımları çekmek için çalışmalar yapılacaktır.	DAP İlleri	Başbakanlık Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı	2014-2018	Bölgenin büyük ölçekli ve nitelikli yatırımlar başta olmak üzere potansiyel yatırım imkanlarının yatırımcılara tanıtılmasına ve yerelde desteklenmesine yönelik olarak bölge/il düzeyinde stratejiler hazırlanacaktır.
TEŞVİK POLİTİKALARI				
Özel sektör yatırımları açısından Bölgenin daha cazip kılınmasına ilişkin çalışmalar sürdürülecektir.	DAP İlleri	Başbakanlık Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı	2014-2018	Bölge'nin büyük ölçekli ve nitelikli yatırımlar başta olmak üzere potansiyel yatırım imkanlarının yatırımcılara tanıtılmasına ve yerelde desteklenmesine yönelik olarak bölge / il düzeyinde stratejiler hazırlanacaktır.
TURİZM				
Erzurum'daki kış sporları tesislerinin daha etkin kullanımına yönelik çalışmalar yapılacaktır.	Erzurum	Özelleştirme İdaresi Başkanlığı	2014-2018	2011 UNIVERSIADE Kış Oyunları için Erzurum'da oluşturulan kayak tesislerinin etkin kullanımını sağlamak ve uluslararası düzeyde tanınırlığını artırmak açısından özel sektör işletmeciliğine açılması yönünde çalışmalar sürdürülecektir.
Bölgede ilan edilen "Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri"	DAP İlleri	Kültür ve Turizm Bakanlığı	2014-2018	Bölgede ilan edilen "Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri" ile "Turizm Merkezleri"ne yönelik 1/1000, 1/5000 ve 1/25.000'lik

DAP EYLEM PLANI'NDA OLDUĞU HALDE HERHANGİ BİR ÇALIŞMA YAPILMAYAN PROJELER

Eylem Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
ile "Turizm Merkezleri"ne yönelik planlama ve projelendirme çalışmaları tamamlanacaktır.				planlama çalışmaları yapılacaktır.
ULAŞIM				
Bölgenin içsu yolu potansiyelinin canlanması ve artırılması sağlanacaktır.	Elazığ	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı	2014-2015	"İçsu Yolu Potansiyelinin Geliştirilmesi" projesi kapsamında Elazığ'ın Sivrice ilçesinde bulunan Hazar Gölü kıyısına "Denizcilik Kültürü Tanıtım ve Eğitim Merkezi" kurulacaktır.
BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ				
Yerel yönetimler bünyesinde Kamu Bilişim Merkezleri kurulacaktır.	DAP İlleri	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı	2014-2018	Bireylerin BİT'e erişim imkânlarının artırılmasına yönelik hizmet veren mekanlar yaygınlaştırılacak ve işlevselleştirilecektir. Bu kapsamda, faal durumda olan Kamu İnternet Erişim Merkezleri'nden hizmet sunumuna devam edilecektir. Bu merkezlerden, yerel yönetimler altında faaliyet gösterenler ve yeni kurulacak olanlar Kamu Bilişim Merkezleri (KBM) olarak yapılandırılacaktır. KBM'lerde erişim imkânlarının sunulmasına ek olarak bireylerin sayısal becerilerini geliştirmeye yönelik eğitimler verilecektir. Bu eğitimler için yönlendirici içerik oluşturulacak,

DAP EYLEM PLANI'NDA OLDUĞU HALDE HERHANGİ BİR ÇALIŞMA YAPILMAYAN PROJELER				
Eylem Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
				merkezlerin faaliyetleri düzenli olarak raporlanarak kamuoyuyla paylaşılacaktır.
KENTLEŞME				
Bütünleşik afet tehlike haritaları yapılacaktır.	DAP İlleri	AFAD	2016-2018	Bölge illerinin tamamını kapsayan ve deprem, sel, taşkın, çığ, erozyon vb. afet risklerini gösteren haritalar oluşturulacaktır.
ÇEVRE				
Yeraltı ve yerüstü su kaynaklarında su kirliliğinin tespit edilerek su kalitesinin iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.	DAP İlleri	Orman ve Su İşleri Bakanlığı	2014-2015	Bitki koruma ürünlerinin kullanımı neticesinde meydana gelen su kirliliği tespit edilerek, madde veya madde grubu bazında çevresel kalite standartları belirlenecektir. Havza bazında hassas alanlar ve kalite hedefleri belirlenecektir.
EĞİTİM				
Bilim ve Sanat merkezleri kurulacaktır.	Ardahan	Milli Eğitim Bakanlığı	2015-2017	Yapılacak Bilim ve Sanat Merkezi Sayısı: 1
	Bingöl			Yapılacak Bilim ve Sanat Merkezi Sayısı: 1
	Hakkari			Yapılacak Bilim ve Sanat Merkezi Sayısı: 1
Öğretmenlerin Bölge'de uzun süreli çalışması için gerekli	DAP İlleri	Milli Eğitim Bakanlığı	2014-2018	Öğretmenlerin bu Bölge'de çalışmalarının özendirilmesi ve mevcut öğretmenlerin Bölge'de uzun süre (en az 4 yıl) kalmalarının sağlanması amacıyla

DAP EYLEM PLANI'NDA OLDUĞU HALDE HERHANGİ BİR ÇALIŞMA YAPILMAYAN PROJELER				
Eylem Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
tedbirler alınacaktır.				konut imkanlarının sınırlı olduğu yerlerde eğitim ikamet merkezleri artırılabacak, sosyal hizmet tesisleri yapımına ağırlık verilecek, bölgenin sosyo-ekonomik koşullarını gözetecek şekilde öğretmenlerin sürekli hizmet-içi eğitim olanakları artırılabacaktır.
Bölge üniversitelerinde öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı azaltılacaktır.	DAP İlleri	YÖK	2014-2018	Bölge üniversitelerinde öğretim üyesi başına düşen lisans ve önlisans toplam öğrenci sayısının Onuncu Kalkınma Planı hedefi olan 36'ya düşürülmesi amacıyla öğretim üyesi yetiştirme programlarında ve ilgili diğer kadrolarda yeterli artış sağlanacaktır.
Bölge Üniversitelerinde uluslararası öğrenci sayısının artırılması için gerekli tedbirler alınacaktır.	DAP İlleri	Üniversiteler	2014-2018	Onuncu Kalkınma Planında 2018 yılında dünyadaki uluslararası öğrenci havuzundan alınan payın yüzde 1,50'ye yükseltilmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda, bölge üniversitelerinde öğretim gören uluslararası öğrenci sayısının artırılması amacıyla yurtdışı tanıtım faaliyetleri yapılacak, Türkiye Bursları, Erasmus+ ve Mevlana Değişim programları etkin olarak kullanılacaktır.
SAĞLIK				
Madde bağımlılığı ile mücadele altyapısı	Erzurum	Sağlık Bakanlığı	2015-2017	1 adet Çocuk ve Ergen Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezi (ÇEMATEM) kurulacaktır.

DAP EYLEM PLANI'NDA OLDUĞU HALDE HERHANGİ BİR ÇALIŞMA YAPILMAYAN PROJELER				
Eylem Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
güçlendirilecektir.	Hakkari			1 adet Çocuk ve Ergen Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezi (ÇEMATEM) kurulacaktır.
	Van			1 adet Çocuk ve Ergen Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezi (ÇEMATEM) kurulacaktır.
Sağlık turizmi potansiyeli yüksek olan iller için pazar araştırmaları yapılacak ve altyapı güçlendirilecektir.	Elazığ, Erzurum, Malatya, Van	Kalkınma Ajansları	2015-2018	Sağlık turizminde hem etkin tanıtımın yapılması hem de yatırımcıların öncelikle yönlendirilebilmesi (bu alanda faaliyet göstermek isteyen kurumlara bilgi sağlamak) için, bölgenin hizmet ticareti yapma potansiyeli yüksek olan ve bölge sağlık kuruluşlarının avantajlı olduğu hizmet branşlarının (hem tedavi hem bakım alanında) belirleneceği pazar araştırmaları yapılacaktır. Pazar araştırmalarının sonucuna göre ülke/bölge bazlı tanıtım ve pazara giriş stratejilerinin belirlenip buna göre tanıtım yapılması sağlanacaktır.
Sağlık turizm alanında çalışmayı planlayan üniversitelerin belli alanlarda uzmanlaşması sağlanacaktır.	DAP İlleri	Kalkınma Bakanlığı	2014-2018	Sağlık turizmde ihtisaslaşmanın önemli olduğu göz önüne alınarak Bölge'deki üniversitelerin rekabet güçlerinin artması amacıyla, belli bir alanda ihtisaslaşmak isteyen ve buna dair planlarını Kalkınma Bakanlığı'na sunan üniversitelerin bu alandaki yatırım ihtiyaçları desteklenecektir.

DAP EYLEM PLANI'NDA OLDUĞU HALDE HERHANGİ BİR ÇALIŞMA YAPILMAYAN PROJELER				
Eylem Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
KÜLTÜR, GENÇLİK HİZMETLERİ VE SPOR				
Kültür ve sanat faaliyetleri çeşitlendirilecek, toplumun tüm kesimlerinin erişimi sağlanacaktır.	DAP İlleri	Kültür ve Turizm Bakanlığı	2014-2018	Bölgede hali hazırda sürmekte olan sinema-film festivalleri eylem planı süresince devamlı hale getirilecek, uygun koşullara haiz diğer illerde de sinema-film festivalleri düzenlenecektir. Uygun ortamlara sahip olmaya il ve ilçelere yönelik gezici film-sinema festivali programı uygulanacaktır.
TAŞRA TEŞKİLATI				
İl müdürlüklerinin eğitim ihtiyaçları analiz edilecek ve ihtiyaç duyulan alanlarda eğitim programları düzenlenecektir.	DAP İlleri	İlgili Bakanlıklar	2015-2018	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı il müdürlüklerine politika yönetimi, planlama, proje hazırlama ve mali yönetim konularında eğitimler sağlanacaktır. Ayrıca eğitim ihtiyaçları analiz edilerek tüm il müdürlüklerine ihtiyaç duyulan alanlarda ilave eğitim programları düzenlenecektir. Eğitim programları ilgili kurumun mevcut ve planlanan eğitim programlarını tamamlayıcılığı gözetilerek tasarlanacaktır.
Bakanlıkların merkez ve taşra teşkilatları arasında bilgi ve tecrübe	DAP İlleri	Bakanlıklar	2014-2018	Bakanlıkların merkezi ve taşra teşkilatında çalışan personelin sistemli bir şekilde bilgi ve tecrübe paylaşımını sağlamak üzere bir "hareketlilik"

DAP EYLEM PLANI'NDA OLDUĞU HALDE HERHANGİ BİR ÇALIŞMA YAPILMAYAN PROJELER				
Eylem Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
paylaşımı sağlanacaktır.				programı uygulanacaktır.
Yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarının beşeri ve teknolojik kapasitesi geliştirilecektir.	Erzurum Malatya, Van	İçişleri Bakanlığı	2015-2018	Yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarının personeline izleme, değerlendirme ve raporlama eğitimleri verilecektir. Ayrıca eğitim ihtiyaçları analiz edilerek ihtiyaç duyulan diğer alanlarda eğitim programları düzenlenecektir.
YEREL YÖNETİMLER				
Belediyelerin stratejik plan hazırlama çalışmalarına teknik destek sağlanacaktır.	DAP İlleri	Kalkınma Ajansları	2014-2016	Büyükşehir belediyeleri başta olmak üzere, belediyelere stratejik plan hazırlıklarında destek sağlanacaktır.
Büyükşehir belediyelerinin bilişim stratejisi hazırlıklarına mali ve teknik destek sağlanacaktır.	Erzurum, Malatya, Van	Kalkınma Ajansları	2014-2016	Büyükşehir belediyelerinin yatırım gereksinimi, teknoloji tercihleri, kurumsal kapasite, tasarruf planları, fayda, maliyet, iş planı gibi unsurları kapsayacak şekilde bilişim stratejileri hazırlıklarına ajanslarca mali ve teknik destek sağlanacaktır.
Belediye hizmetlerinin daha şeffaf şekilde sağlanabilmesi için belediyelerin internet sitesi	DAP İlleri	Kalkınma Ajansları	2015-2018	Belediyelerin çevrimiçi sunmaları mümkün olan hizmetlerini internet siteleri üzerinden sunulabilmeleri ve belediye faaliyetleri hakkında kamuoyunu daha etkin şekilde bilgilendirebilmeleri amacıyla teknik

DAP EYLEM PLANI'NDA OLDUĞU HALDE HERHANGİ BİR ÇALIŞMA YAPILMAYAN PROJELER

Eylem Adı	Yer	Sorumlu Kuruluş	Başlama-Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
altyapılarının geliştirilmesi desteklenecektir.				altyapıları desteklenecektir.
ÜNİVERSİTELER				
Bölge üniversitelerinde çalışan personelin eğitim ihtiyaç analizi yapılacak ve ihtiyaç tespit edilen alanlarda eğitim programları düzenlenecektir.	DAP İlleri	Üniversiteler	2015-2018	Yeni kurulanlara öncelik verilmek üzere bölge üniversitelerinde bir eğitim ihtiyaç analizi çalışması yapılacaktır, ihtiyaç duyulan alanlarda eğitim programları düzenlenecektir. Eğitim programları ilgili üniversiteler mevcut kurumsal kapasitelerine göre gruplandırılarak farklı seviyelerde verilecektir. Düzenlenecek tüm eğitimlerde üniversitelerin halihazırda devam eden ya da yakın zamanda gerçekleştirilmesi planlanan eğitimleri ile mükerrerlik oluşturulmamasına önem verilecektir.
Bölge üniversitelerinin 5018 Sayılı Kanun kapsamındaki kurumsal yapılanmaları ve süreç yönetimleri geliştirilecektir.	DAP İlleri	Üniversiteler	2014-2016	Başta yeni kurulanlar olmak üzere bölge üniversitelerinin 5018 sayılı kanun kapsamındaki faaliyetlerini daha etkin şekilde yerine getirebilmelerini sağlamak amacıyla kurumsal yapılanma ve süreç yönetimleri desteklenecektir.

Kamu idaresi cevabında; 642 sayılı KHK'nın 3'üncü maddenin 2'nci fıkrasındaki; *"Eylem planlarının ilgili kuruluşlar nezdinde uygulamasının takibi ve koordinasyonu Başkanlıklar tarafından yürütülür."* bağlayıcı hükmüne rağmen, konuyla ilgili yetki veya yaptırım uygulanmadığı belirtilmiştir.

İdare'nin diğer sorumlu kuruluşların eylem planında yer alan projelerinin hayata geçirilebilmesini sağlayamadığı; bu kapsamdaki çalışmalarının sadece dönemler itibariyle veri toplamaktan ibaret olduğu açıklanmıştır.

DAP Eylem Planında olduğu halde, Yatırım Programına alınmadığı için herhangi bir çalışma yapılamayan DAP BKİB projelerinin sayısının ise 14 olup, bu projelerin 10 adedinin uygulama süresinin 2016 yılı sonrasında da devam ettiği açıklanmıştır.

Süresi dolan DAP BKİB eylemlerine ilişkin ise:

"Kültür hizmetlerine erişim artırılabilecek, okuma kültürünün geliştirilmesi sağlanacaktır." eyleminin sorumlu kuruluşunun Erzurum Büyükşehir Belediyesi olarak değiştirilmesi için Kalkınma Bakanlığına revizyon talebinde bulunulduğu;

"Sakin şehir uygulamaları desteklenecektir." eylemi kapsamında çalışmalar başlatılmış olup, 2017 yılında devam edeceği;

"Girişimciliği teşvik etmek amacıyla yeni işletme geliştirme merkezleri oluşturulacaktır." eylemi için 2018 yılı Yatırım Programına projeler teklif edileceği;

"Çağrı merkezi yatırımlarını teşvik edici faaliyetler gerçekleştirilecektir." eyleminin sorumlu kuruluşunun Kalkınma Ajansları olarak değiştirilmesi ve uygulama süresinin 2015-2018 olmasına dair revizyon talebi Kalkınma Bakanlığına iletildiği" bildirilmiştir.

Sonuç olarak; DAP BKİB'nin temel görevi, 642 sayılı KHK'nın 2'nci maddesinin (a) bendi gereğince, *"eylem planları hazırlamak, bunların uygulanmasını koordine etmek, izlemek ve değerlendirmek"* tir. DAP 2014-2018 Eylem Planı bu çerçevede hazırlanarak, Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulu'na onaylanmıştır. Fakat Kamu idaresi tarafından da kabul edildiği ve bulgumuzda ayrıntılı olarak belirtildiği üzere, DAP 2014-2018 Eylem Planı'nda yer alan projelerin önemli bir kısmı öngörüldüğü yıllarda gerçekleştirilememektedir.

Eylem Planı'nda yer alan diğer kurum ve kuruluşların projelerinin başlatılması

konusunda herhangi bir yetki kullanılmamakta veya yaptırım uygulanmamaktadır. Bu nedenle DAP BKİB, eylem planında yer alan diğer kuruluşların projelerine ilişkin veri toplamının ötesine geçememektedir.

DAP Eylem Planında olduğu halde, Yatırım Programına alınmadığı için herhangi bir çalışma yapılamayan DAP BKİB projelerinin sayısının ise 14 olup, bu projelerin 10 adedinin uygulama süresinin 2016 yılı sonrasında da devam ettiği açıklanmıştır. Eylem Planı'nda süresi biten eylemlerin ise bir kısmının sorumlu kuruluşunun değiştirilmesi için revizyon talebinde bulunduğu, diğerlerinin 2018 yılında yatırım programına alınacağı belirtilmiştir.

2014-2018 yıllarını kapsayan DAP Eylem Planı'nda bulunan projelerin planlandığı şekilde gerçekleşmemesi durumunda, Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının kuruluş sebebi olan ve ülke kalkınması için önem arz eden temel görevlerini yürütmesinde etkili olamayacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 3: DAP BKİB'ye Tahsis Edilen Ödeneklerin Tamamının Kullanılmaması

DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının, kendisine tahsis edilen proje ödeneklerinin tamamını kullanamadığı görülmektedir.

DAP BKİB, 2013 yılında, tahsis edilen 18.258.500 TL'lik ödeneğinin 1.930.751 TL'lik kısmını harcamıştır. Toplam 16.327.749,00 TL ödenek kullanılmamıştır

2014 yılında, tahsis edilen 71.220.000,00 TL'lik ödeneğin 48.488.469,00 TL'lik kısmı harcanmıştır. Toplam 22.731.531,00 TL ödenek kullanılmamıştır.

2015 yılında DAP BKİB tarafından 17 proje için 173.480.000 TL program ödeneği ayrılmış, ayrılan ödeneğin 156.484.576,12 TL'si harcanmıştır. Kalan ödenek toplamı 16.995.423,88 TL olmuştur.

2016 yılında ise, DAP BKİB tarafından 24 proje için 110.052.000 TL program ödeneği ayrılmış, ayrılan ödeneğin 91.742.515,84 TL'si harcanmıştır. Toplam 18.309.484,16 TL ödeneğin kullanılmadığı görülmektedir.

2016 yılında ödenek ayrılan aşağıdaki projelerde harcama gerçekleşmemiştir:

- 4.000.000,00 TL (revize ödenek tutarı 5.000,00 TL) olan Kırsal Alanda Biyogaz Tesislerini Destekleme Programı'nda;
- 1.200.000,00 TL olan Doğu Anadolu Kış Turizmi Stratejisi'nde (ihale iptal edildiğinden);
- 393.000,00 TL olan Palandöken ve Sarıkamış Turizm Gelişim
- 2.500.000,00 TL olan DAP Bölgesi Kültür Envanteri
- 1.250.000,00 TL olan Manevi Şahsiyetler
- 1.500.000,00 TL olan Tarihi Kent Bölgeleri Tasarım
- 5.000 TL olan Doğa ve Bilim Kampları

Tabloda görüldüğü üzere, sermaye transferi yoluyla diğer kurum ve kuruluşlara yaptırılan projelerde harcanmayan ödeneklerin toplamı 11.266.362,24 TL olup;

DAP BKİB'nin kendi yürüttüğü projelerde ise; harcanmayan ödenek miktarı 7.043.121,92 TL'dir.

Kamu yatırım projelerinin hazırlanması, uygulanması ve izlenmesi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu, Bütçe Kanunları, 540 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Yatırım Programı Hazırlama Rehberleri hükümlerine tabidir.

2013-2015 Dönemi, 2014-2016 Dönemi, 2015-2017 Dönemi ve 2016-2018 Dönemi Yatırım Programı Hazırlama Rehberleri'nde, "*proje bazında ödenek teklif ve tahsislerinde; devam eden projelerden en kısa sürede tamamlanabilecek olanlara, yeni proje tekliflerinde ise azami oranda seçici olunarak, nitelikli yapılabilirlik etütlerine dayandırılmak kaydıyla ekonomik ve sosyal katkısı en fazla ve acil hizmet ihtiyacını karşılayabilecek yatırımlara öncelik verileceği*" açıklanmıştır.

Oysa DAP BKİB'nin, kendisine tahsis edilen proje ödeneklerini Yatırım Programı Hazırlama Rehberlerine göre kullanamadığı/ kullandıramadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 4: 2016 Yılı İçerisinde Uygulanan Projelerin Ödenek ve Harcama Durumları

PROJENİN YATIRIM PROGRAMINDAKİ ADI	ALT PROJE ADI	GİDER TÜRÜ	İLGİLİ KURUM*	PROJENİN 2016 YILI ÖDENEK TUTARI	HARCAMA	KALAN ÖDENEK
Hayvan İçme Suyu Projesi (DAP)	Hayvan İçme Suyu Projesi	Sermaye Transferi	İl Özel İdareleri, Büyükşehir Belediyeleri	8.000.000	7.939.561,77	60.438,26
Hayvancılık Altyapısının Geliştirilmesi Projesi (DAP)	Ruhsatlı Canlı Hayvan Pazarları ve Mezbahalar (DAP)	Sermaye Transferi	İl ve İlçe Belediyeleri	4.380.000	2.875.858,59	1.504.141,41
	Küçük Ölçekli Hayvancılık Uygulamaları	Sermaye Transferi	Üniversite, Büyükşehir Belediyesi, İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü	286.000	285.520	480
	Sivat İmalatı ve Dağıtım Projesi	Sermaye Transferi	Büyükşehir Belediyesi	3.320.000	3.320.000	0
	Çiftçi Eğitim Merkezleri Eğitim Programları	Sermaye Transferi	Üniversiteler	420.000	420.000	0
Bitkisel Üretim	Bitkisel Üretim Altyapısının	Sermaye	İl ve İlçe Gıda,	2.093.000	2.029.541,17	63.458,83

Altyapısının Geliştirilmesinin Projesi	Geliştirilmesi Projesi	Transferi	tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri, Kaymakamlıklar			
Güneş Enerjisini Destekleme Projesi	Güneş Enerjisini Destekleme Projesi	Sermaye Transferi	İl Özel İdareler, İl ve İlçe Belediyeleri	6.000.000	3.140.000	2.860.000
Kırsal Alanda Biyogaz Tesislerini Destekleme Programı	Kırsal Alanda Biyogaz Tesislerini Destekleme Programı	Sermaye Transferi		5.000	0	5.000
Küçük Ölçekli Tarımsal Sulama Projeleri	Küçük Ölçekli Tarımsal Sulama Projeleri	Sermaye Transferi	İl Özel İdareleri, Büyükşehir Belediyeleri, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları	46.925.000	45.421.138,62	1.503.861,38
DAP Bölgesi Kültür Envanteri Projesi	DAP Bölgesi Kültür Envanteri Projesi	Sermaye Transferi		2.500.000	0	2.500.000
Tarihi Kent Bölgelerinin Canlandırılması ve Tanıtımı	Tarihi Kent Bölgelerinin Canlandırılması ve Tanıtımı	Sermaye Transferi	Bakanlıklar, İl ve İlçe Belediyeleri, İl Özel İdareleri	5.405.000	4.994.500,37	410.499,63
DAP İdaresi Muhtelif Kültür Projeleri	DAP İdaresi Muhtelif Kültür Projeleri	Sermaye Transferi	Üniversiteler, İl Özel İdareleri, il ve	1.000.000	1.000.000	0

			İlçe Belediyeleri Kamu kurum ve kuruluşları			
Belediyelerin Sosyal Donatı İhtiyacının Tespiti ve Desteklenmesi	Belediyelerin Sosyal Donatı İhtiyacının Tespiti ve Desteklenmesi	Sermaye Transferi	İl ve İlçe Belediyeleri	500.000	0	500.000
DAP Bölgesinde Rekreasyon Alanlarının Geliştirilmesi	DAP Bölgesinde Rekreasyon Alanlarının Geliştirilmesi	Sermaye Transferi	İl ve İlçe Belediyeleri	3.345.000	3.345.000	0
DAP Bölgesinde Okuma Kültürünün Geliştirilmesi	DAP Bölgesinde Okuma Kültürünün Geliştirilmesi	Sermaye Transferi	Valilikler, Kaymakamlıklar, Müftülükler, Kamu kurum ve kuruluşları	6.726.000	5.721.429,24	1.004.570,76
Muhtelif Etüd Plan ve Proje İşleri	Muhtelif Etüd Plan ve Proje İşleri (Bitkisel Üretim)	Sermaye Gideri	DAP BKİB	594.000	593.504,60	495,40
Muhtelif Etüd Plan ve Proje İşleri	Muhtelif Etüd Plan ve Proje İşleri (Hayvancılık)	Sermaye Gideri	DAP BKİB	1.250.000	1.239.000	11.000
Doğu Anadolu Kış Turizmi Master Planı	Doğu Anadolu Kış Turizmi Master Planı	Sermaye Gideri	DAP BKİB	1.200.000		1.200.000
Palandöken ve Sarıkamış Turizm Gelişim Projesi	Palandöken ve Sarıkamış Turizm Gelişim Projesi	Sermaye Gideri	DAP BKİB	393.000		393.000

Urartu Gelişim Koridoru Projesi	Urartu Gelişim Koridoru Projesi	Sermaye Gideri	DAP BKİB	750.000		750.000
Manevi Şahsiyetler Projesi	Manevi Şahsiyetler Projesi	Sermaye Gideri	DAP BKİB	1.250.000	28.202,17	1.221.797,83
Tarihi Kent Bölgeleri Tasarım Projesi	Tarihi Kent Bölgeleri Tasarım Projesi	Sermaye Gideri	DAP BKİB	1.500.000		1.500.000
Girişimcilik ve İhtiyaç Analizi Projesi	Girişimcilik ve İhtiyaç Analizi Projesi	Sermaye Gideri	DAP BKİB	1.500.000	200.010,00	1.299.990
DAP Eylem Planı Kapsamında Olmayan Projeler	Doğa ve Bilim Kampları	Sermaye Gideri	DAP BKİB	5.000	0	5.000
	Hizmet Binası Yapım İşi	Sermaye Gideri	DAP BKİB	3.605.000	3.605.000	0
	Muhtelif İşler	Sermaye Gideri	DAP BKİB	2.100.000	1.438.161,31	661.838,69
	DAP Bölgesi Sınır İlçeleri Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Programı	Sermaye Transferi	Kaymakamlıklar	5.000.000	4.146.088	853.912
DAP BKİ Tarafından 2016 Yılı İçerisinde Uygulanan Projelerin Harcama Bilgileri		Sermaye Gideri		14.147.000	7.103.878,08	7.043.121,92
		Sermaye Transferi		95.905.000	84.638.637,76	11.266.362,24
			TOPLAM	110.052.000	91.742.515,84	18.309.484,16

Tablo 5: Sermaye Gideri Projeleri:

PROJE ADI	UYGULAMA YERİ	BÜTÇESİ	HARCAMA
Muhtelif Etüd Plan ve Proje İşleri (DAP) (Bitkisel Üretim)	Muhtelif	594.000	593.505
Muhtelif Etüd Plan ve Proje İşleri (DAP) (Hayvancılık)	Muhtelif	1.250.000	1.239.000
Doğu Anadolu Kış Turizmi Master Planı (DAP)	Muhtelif	1.200.000	0
Palandöken ve Sarıkamış Turizm Gelişim Projesi (DAP)	Erzurum, Kars	393.000	0
Urartu Gelişim Koridoru Projesi	Muhtelif	750.000	0
Manevi Şahsiyetler Projesi	Muhtelif	1.250.000	28.202
Tarihi Kent Bölgeleri Tasarım Projesi	Muhtelif	1.500.000	0
Girişimcilik ve İhtiyaç Analizi Projesi	Muhtelif	1.500.000	200.010
Doğa ve Bilim Kampları	Ağrı, Ardahan, Bingöl, Bitlis, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Hakkari, Iğdır, Kars, Malatya, Muş, Tunceli, Van	5.000	0
Hizmet Binası Yapım İşİ	Erzurum	3.605.000	3.605.000
Muhtelif İşler (DAP)	Erzurum	2.100.000	1.438.161
TOPLAM		14.147.000	7.103.878

Kamu idaresi cevabında; Bütçe yılının büyük bir kısmı mevzuat çalışmalarıyla geçmesinin ve yaşanan olağanüstü koşulların ödenek kullanım oranlarını düşürdüğü açıklanmıştır. Urartu Gelişim Koridoru Projesi, Tarihi Kent Bölgeleri Tasarım Projesi, Manevi Şahsiyetler Projesi ve Doğu Anadolu Kış Turizmi Master Planı (DAP) işlerine ait ihalelerin iptal edilmesinin Yatırım Programı ödeneğinin yaklaşık yüzde 84'ünün kullanılması sonucunu doğurduğu, bu oranın da iyi olduğu belirtilmiştir.

2016 yılı bütçe gerçekleştirmelerinin özet olarak sunulduğu tablo aşağıdaki gibidir:

Açıklama			Toplam Ödenek	Bütçe Gideri	Gerçekleşme Oranı (%)
Cari Bütçe Toplamı	(01+02+03+05)		5.447.873,00	4.934.214,48	91
Personel Giderleri (01)			1.724.602,00	1.724.362,07	100
SGK Devlet Prim Giderleri (02)			236.203,00	235.269,66	100
Mal ve Hizmet Alım Giderleri (03)			3.461.068,00	2.969.331,31	86
Cari Transferler (05)			26.000,00	5.251,50	20
Sermaye Bütçe Toplamı (06+07)			110.052.000,00	91.742.515,84	83
Sermaye Giderleri (06)			14.147.000,00	7.103.878,08	50
Sermaye Transferleri (07)			95.905.000,00	84.638.637,76	88
Genel Toplam			115.499.873,00	96.676.730,32	84

Sonuç olarak; Kamu idaresi cevabında, bütçe yılının büyük bir kısmının mevzuat çalışmalarıyla geçmesinin ve yaşanan olağanüstü koşulların ödenek kullanım oranlarını düşürdüğü açıklanmıştır. *Urartu Gelişim Koridoru Projesi, Tarihi Kent Bölgeleri Tasarım Projesi, Manevi Şahsiyetler Projesi ve Doğu Anadolu Kış Turizmi Master Planı (DAP)* işlerine ait ihalelerin iptal edilmesinin Yatırım Programı ödeneğinin yaklaşık yüzde 84'ünün kullanılması sonucunu doğurduğu, bu oranın iyi olduğu belirtilmiştir.

Ancak, 2016 yılı bütçe gerçekleştirmelerinin özet olarak sunulduğu tabloya göre; sermaye giderleri kapsamında yapılan proje ödemelerinde 14.147.000,00 TL olan ödeneğin 7.103.878,08 TL'si harcanmış olup, gerçekleşmenin %50 düzeyinde olduğu gözlenmektedir.

Yatırım Programı kapsamında DAP BKİB'ye edilen ödeneklerin tamamının kullanılmadığı/kullandırılmadığı değerlendirilmektedir.

BULGU 4: 2014-2018 DAP Eylem Planı'nda Yer Almadığı Halde Sınır İlçeleri Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Programı Projelerinin Yürütülmesi

2016 yılında, DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı tarafından "*DAP Bölgesi Sınır İlçeler Ekonomik ve Sosyal Programı (SESKAP)*" yürütülmüştür. Ancak söz konusu program 2014-2018 DAP Eylem Planı'nda yer almamaktadır.

2016 yılı Yatırım Programına alınan "*DAP Bölgesi Sınır İlçeleri Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Programı*"nın başlangıç ödeneği 1.000.000 TL iken, revize ödeneği 13.000.000,00

TL olmuştur.

2016 yılı ödeneği 5.000.000,00 TL olan “DAP Bölgesi Sınır İlçeleri Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Programı” kapsamında, 8 ilçede toplam 13 projeye destek sağlanması öngörülmüştür. Program kapsamında 10 projede 4.146.088,00 TL ödenek harcanmıştır.

642 sayılı KHK'nın 2'nci maddesinin (e) bendi gereğince, Başkanlığın görevi; “Bölgelerin kalkınmasının hızlandırılması amacıyla ilgili kurum ve kuruluşların proje ve faaliyetlerinin uyum ve bütünlük içinde yürütülmesini sağlayacak eylem planları hazırlamak, bunların uygulanmasını koordine etmek, izlemek ve değerlendirmek”tir.

Bu çerçevede, DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığınca, Kalkınma Bakanlığının koordinasyonunda, DAP 2014-2018 Eylem Planı hazırlanmış ve 30.12.2015 tarihinde Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulu'nda onaylanmıştır.

DAP Eylem Planı bölgenin kalkınmasını kapsamlı şekilde ele alarak, eksenler ve eylemler şeklinde yapılandırılmış ve bütçesi 21 milyar 16 milyon TL olarak öngörülmüştür. 2016 yılı DAP Eylem Planı kapsamında toplam revize ödeneği: 5.957 milyon TL, harcama: 4.038 milyon TL olmuştur.

DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı eylem planları hazırlamak ve uygulanmasını sağlamak üzere oluşturulmuş, kamu tüzel kişiliğine sahip bir kurum olduğundan hazırladığı Eylem Planı'na öncelikle kendisinin uyması gerekir. Oysa “DAP Bölgesi Sınır İlçeleri Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Programı”, 2014-2018 DAP Eylem Planı'nda bulunmamaktadır.

DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, DAP Eylem Planı kapsamında Başkanlığın sorumlu olduğu eylemlerin uygulanması amacıyla, ilgili yılın yatırım programına sunacağı program ve projeleri kendisi belirlemektedir. 2016 yılı Yatırım Programı'nda, “DAP Bölgesi Sınır İlçeleri Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Programı”na Eylem Planı'nda yer almadığı halde yer verilmiştir.

2015-2017 Yatırım Programı Hazırlama Rehberi'nde proje öncelikleri şu şekilde düzenlenmiştir:

“Sektörel, Bölgesel ve Proje Bazında Öncelikler

14. Bölgesel Öncelikler:

GAP, DAP, DOKAP ve KOP Bölge Kalkınma İdarelerinin sorumluluk alanındaki iller için hazırlanmış bulunan eylem planları kapsamındaki yatırımlar ve bunların etüt ve projelendirme çalışmalarına öncelik verilecektir.”

Oysa 2016 Yılı Yatırım Programının hazırlanmasında DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı tarafından 14’ncü maddeye uygun bir önceliklendirme yapılmadığı görülmektedir.

Ayrıca ödenekler, Başkanlığın sorumlu olduğu bölgelerde uygulanacak eylem planları ile sulama sistemlerinin rehabilitasyonu ve yaygınlaştırılması, hayvancılık altyapısı, arazi toplulaştırma, tarla içi geliştirme hizmetleri, kırsal kalkınma, turizm altyapısı ve üstyapısı, kurumsal ve beşeri kapasitenin artırılması konularına ilişkin proje ve faaliyetler için 2016 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu’nun E Cetveli’nin 22’nci maddesi gereğince kullanılmaktadır.

Sermaye transferlerine ilişkin usul ve esaslar, 642 sayılı kuruluş kanunu uyarınca Kalkınma Bakanlığınca belirlenmektedir. Bu çerçevede, 2016 yılına ilişkin “*Doğu Anadolu Projesi (DAP) Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı Tarafından Sermaye Transferi Ödeneklerinin Kullanılması, İzlenmesi ve Denetimine İlişkin Usul ve Esaslar*” 03.05.2016 tarihli ve 23 sayılı Olur ile yürürlüğe girmiştir.

Usul ve Esaslar, DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının, sorumlu olduğu bölgede uygulanacak eylem planları ve 2016 Yılı Yatırım Programı dâhilindeki projeler dikkate alınarak sulama sistemlerinin rehabilitasyonu ve yaygınlaştırılması, hayvancılık altyapısı, arazi toplulaştırma, tarla içi geliştirme hizmetleri, kırsal kalkınma, turizm altyapısı ve üstyapısı, kurumsal ve beşeri kapasitenin artırılması konularına ilişkin proje ve faaliyetler ile bölgelerin gelişme potansiyelini artırmaya ve kalkınmasına katkı sağlayacak araştırma ve etüd projelerinin desteklenmesini kapsamaktadır.

“*Doğu Anadolu Projesi (DAP) Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı Tarafından Sermaye Transferi Ödeneklerinin Kullanılması, İzlenmesi ve Denetimine İlişkin Usul ve Esaslar*”a istinaden, 2016 yılında, “DAP Sınır İlçeleri Sosyal ve Ekonomik Kalkınma Programı” kapsamında yer alan projelerin; uygulanması, finanse edilmesi, izlenmesi, değerlendirilmesi ve denetlenmesine ilişkin usuller ve esasları kapsamak üzere “DAP Bölgesi Kalkınma İdaresi Tarafından Sağlanan Sermaye Transferine İlişkin Protokol”ları düzenlendiği görülmüştür. Oysa usul ve esasları belirleme yetkisi Kalkınma Bakanlığına ait olduğundan,

DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ile ilgili kurum ve kuruluşların protokol yaparak usul ve esaslar belirleme yetkileri bulunmamaktadır. Düzenlenen Protokol’lerde, “*işbu Protokolün Bakanlığın belirlediği usul ve esaslara istinaden hazırlanmıştır*” ifadelerine yer verilmişse de, kuruluş kanunu ve söz konusu *Usul ve Esaslar* böyle bir yetki vermediğinden bu ifade hukuken geçersizdir.

2016 yılında uygulanan “*DAP Bölgesi Sınır İlçeler Ekonomik ve Sosyal Programı*” DAP Eylem Planı’nda yer almadığından belediyelere ve kaymakamlıklara sermaye transferi yapılmasının mevzuata uygun olmadığı düşünülmektedir. 2014-2018 DAP Eylem Planı’nın bölgesel gelişimi ve yeni koşulları dikkate alarak revize edilmediği görülmektedir.

Tablo 6: SESKAP (Sınır İlçeleri Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Programı)

Proje Adı	Başlangıç Ödeneği (TL)	Revize Ödeneği (TL)	Harcama (TL)
DAP Bölgesi Sınır İlçeleri Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Programı	1.000.000,00	13.000.000,00	11.963.645,20

Tablo 7: 2016 Yılı SESKAP Ödemeleri

İl	Uygulayıcı	Proje Sayısı	Ödenek Tahsisatı (TL)	Harcama Toplamı (TL)
Ağrı	Doğubayazıt Kaymakamlığı	2	600.000,00	600.000,00
Ardahan	Çıldır Kaymakamlığı	1	150.000,00	150.000,00
Ardahan	Damal Kaymakamlığı	1	150.000,00	0,00
Ardahan	Posof Kaymakamlığı	2	510.000,00	510.000,00
Hakkâri	Çukurca Kaymakamlığı	1	230.000,00	226.088,00
Hakkâri	Şemdinli Kaymakamlığı	1	800.000,00	800.000,00
Hakkâri	Yüksekova Kaymakamlığı	1	100.000,00	0,00
Iğdır	Aralık Kaymakamlığı	1	560.000,00	560.000,00
Kars	Akyaka Kaymakamlığı	2	1.600.000,00	1.000.000,00
Kars	Digor Kaymakamlığı	1	300.000,00	300.000,00
Toplam		13	5.000.000,00	4.146.088,00

Kamu idaresi cevabında; 2014-2018 DAP Eylem Planında revizyona ihtiyaç duyulduğu; ve söz konusu planın revizyon gerçekleştirilebilecek dinamik bir doküman olduğu ifade edilmiştir.

Ayrıca, 642 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede, İdarelerin sadece eylem planlarını uygulamakla yükümlüğünü olduğunu, başka bir iş ve işlem yapamayacağını ifade eden herhangi bir hüküm bulunmadığı; İlgili Kanun Hükmünde Kararnamenin, İdarelerin görevlerini sayan 2'nci maddesinin (g) bendinde, “ Kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları için başta kurumsal kapasite ve beşeri kaynak konuları olmak üzere, Kalkınma Bakanlığının belirleyeceği usul ve esaslara göre mevcut proje ve programlarla mükerrerlik oluşturmayacak yenilikçi destek programları tasarlamak ve uygulamak.” ile (ğ) bendinde “Kalkınma Bakanlığı tarafından verilecek diğer görevleri yapmak.” hükümlerinin yer aldığı belirtilmiştir.

DAP Bölgesi Sınır İlçeleri Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Programı projesinin 2014 yılı Kamu Yatırım Programında Kalkınma Bakanlığı tarafından tevdi edilerek, 2014 yılı yatırım programında yer alan ve 4 yıl uygulama süreli bir proje (2014-2018) olduğu ve protokol imzalama yetkisinin, 2016 yılı sermaye transferi usul ve esaslarına derç edilmiş olup, 2016 yılı projeleri için yürürlüğe konulduğu açıklanmıştır.

Sonuç olarak; 642 sayılı KHK'nın 2'nci maddesinin (a) bendi gereğince, Başkanlığın temel görevi; “eylem planları hazırlamak, bunların uygulanmasını koordine etmek, izlemek ve değerlendirmek”tir. Bu çerçevede, DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığınca, Kalkınma Bakanlığının koordinasyonunda, DAP 2014-2018 Eylem Planı hazırlanmış ve 30.12.2015 tarihinde Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulu'nda onaylanmıştır. DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı eylem planları hazırlamak ve uygulanmasını sağlamak üzere oluşturulmuş, kamu tüzel kişiliğine sahip bir kurum olduğundan hazırladığı Eylem Planı'na öncelikle kendisinin uyması gerekir. Oysa “DAP Bölgesi Sınır İlçeleri Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Programı”, 2014-2018 DAP Eylem Planı'nda bulunmamaktadır.

SESKAP Programının 2014 yılında Yatırım Programına alınmış olması yapılan uygulamayı geçerli hale getirmemektedir. 2016 yılı hesabı incelendiğinden bulguda 2016 yılına ait Yatırım Programına yer verilmiştir.

Ayrıca, “DAP Bölgesi Sınır İlçeler Ekonomik ve Sosyal Programı” projeleri DAP Eylem Planı’nda yer almadığından bu kapsamda sermaye transferi yapılmasının mevzuata uygun olmadığı düşünülmektedir.

2016 yılında, “DAP Sınır İlçeleri Sosyal ve Ekonomik Kalkınma Programı” kapsamında yer alan projelerin; uygulanması, finanse edilmesi, izlenmesi, değerlendirilmesi ve denetlenmesine ilişkin usuller ve esasları kapsamak üzere “DAP Bölgesi Kalkınma İdaresi Tarafından Sağlanan Sermaye Transferine İlişkin Protokol”ları düzenlendiği görülmüştür. Oysa usul ve esasları belirleme yetkisi Kalkınma Bakanlığına ait olduğundan, DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ile ilgili kurum ve kuruluşların protokol yaparak usul ve esaslar belirleme yetkileri bulunmamaktadır. Düzenlenen Protokol’lerde, “iş bu Protokolün Bakanlığın belirlediği usul ve esaslara istinaden hazırlanmıştır” ifadelerine yer verilmişse de, kuruluş Kanunu ve söz konusu Usul ve Esaslar böyle bir yetki vermediğinden bu ifade hukuken geçerli olmadığı düşünülmektedir.

“DAP Bölgesi Sınır İlçeler Ekonomik ve Sosyal Programı” projeleri DAP Eylem Planı’nda yer almadığından, belediyelere ve kaymakamlıklara sermaye transferi yapılmasının mevzuata uygun olmadığı düşünülmektedir. Bu nedenle 2014-2018 DAP Eylem Planı’nın bölgesel gelişimi ve yeni koşulları dikkate alarak revize edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 5: Girişilen Taahhütlerde Taahhüt Kartının Düzenlenmemesi ve Gider Taahhütleri Hesabı ile Gider Taahhütleri Karşılığı Hesabının Kullanılmaması

Yıl içerisinde geçerli sözleşmeler ile ertesi mali yıl veya yıllara geçerli olmak üzere yapılan sözleşmelere dayanılarak girişilen taahhütlerde “920-Gider Taahhütleri Hesabı” ile “921-Gider Taahhütleri Karşılığı Hesabı”nın kullanılmadığı ve Taahhüt Kartının düzenlenmediği tespit edilmiştir.

27.12.2014 tarih ve 29218 sayılı 1. Mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanan *Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği*’nin “92 Taahhüt Hesapları” başlıklı 471’inci maddesinde; bu hesap grubunun, yılı için geçerli sözleşmeler ile ertesi malî yıl veya yıllara geçerli olmak üzere yapılan sözleşmelere dayanılarak girişilen gider taahhütleri, mevzuatı gereğince bu tutarlara ilave edilen taahhütler ile bunlardan yerine getirilenler veya feshedilenlerin ve kamu-özel iş birliği modeli çerçevesinde girişilen taahhütler, bunlara yapılan ilaveler, fiyat

güncellemeleri ile bunlardan yerine getirilenlerin sözleşme fiyatlarıyla izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 472'nci maddesinde; gerek yılı için geçerli, gerekse ertesi malî yıl veya yıllara geçerli olmak üzere yapılan sözleşmelere dayanılarak girişilen taahhütler, bunlara yapılan ilaveler ve fiyat farkı tutarları ile taahhüdün yerine getirilmesi dolayısıyla nakden veya mahsuben yapılan hakediş ödemeleri ve bu ödemelerden yapılan kesintiler, taahhüt tutarından yapılan eksiltmeler, kısmen veya tamamen bozulan sözleşmelere ilişkin taahhütler ve diğer bilgilerin düzenlenen bu "Taahhüt Kartları"na kaydedilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Ancak, bir takım mal ve hizmet alımı işlerine ilişkin sözleşmelerin imzalanmasını müteakip Taahhüt Kartı düzenlenmediği ve "920" ve "921" no'lu hesaplarda izlenmediği anlaşılmıştır.

Halbuki; "920" ve "921" nolu hesapların kullanılması ile Taahhüt Kartının düzenlenmesi, idare tarafından girişilen taahhütlerin takibi ile bütçe ve nakit planlaması açısından son derece önemlidir. Söz konusu hesapların kullanılmaması, hem *Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği*'ne aykırılık teşkil etmekte, hem de İdare tarafından girişilen taahhütlerin sağlıklı bir şekilde takip edilmesine engel olmaktadır.

Yönetmelik hükümleri çerçevesinde ilgili hesapların işletilmesi ve taahhüt kartlarının tutulmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; "Taahhüt kartları"nın 2017 yılından itibaren düzenlendiği bildirilmiştir.

Sonuç olarak; Kamu idaresi tarafından da kabul edildiği üzere, yıl içerisinde geçerli sözleşmeler ile ertesi mali yıl veya yıllara geçerli olmak üzere yapılan sözleşmelere dayanılarak girişilen taahhütlerde "920-Gider Taahhütleri Hesabı" ile "921-Gider Taahhütleri Karşılığı Hesabı"nın kullanılmadığı ve Taahhüt Kartının düzenlenmediği tespit edilmiştir. Söz konusu hesapların kullanılmaması, hem Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'ne aykırılık teşkil etmekte, hem de girişilen taahhütlerin sağlıklı bir şekilde takip edilmesine engel olmaktadır. Yönetmelik hükümleri çerçevesinde ilgili hesapların işletilmesi ve taahhüt kartlarının tutulmuş olması gerekirdi.

BULGU 6: Kurum Tarafından Bir Kısım Proje Harcamalarının Menkul Sermaye Üretim Giderleri Tertibinden Gerçekleştirilmemesi

DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı tarafından bir kısım proje harcamalarının bütçenin proje giderleri tertibi yerine mal ve hizmet alımları gibi diğer tertiplerinden gerçekleştirildiği görülmüştür.

Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğünce yayımlanan; *Analitik Bütçe Sınıflandırılmasına İlişkin Rehber*'in “Sermaye Giderleri” başlıklı “06.2 Menkul Sermaye Üretim Giderleri” kodunda, proje giderleri tanımlanmıştır.

Analitik Bütçe Sınıflandırılmasına İlişkin Rehber'e göre:

“06.2 Menkul Sermaye Üretim Giderleri

Menkul sermaye üretimi sürecinde kullanılan hammaddeler ile ara mallar ve mamul malların alım giderleri ile projelerin fizibilitesi ve kontrollüğü için müşavir firma ve kişilere yapılan ödemeler ile gayri maddi hak alımları bu bölümde sınıflandırılacak olup, III. ve IV. düzeyinde ise aşağıdaki detaylar yer alacaktır.

06.2.1 Müşavir Firma ve Kişilere Ödemeler

06.2.1.01 Proje Giderleri

06.2.1.02 Müşavirlik Giderleri

06.2.1.03 Kontrol Giderleri

06.2.1.90 Diğer Giderler

06.2.2 Hammadde Alımları

06.2.2.01 Hammadde Alımları

06.2.3 Gıda Ürünleri, İçecekler ve Tütün Alımları

...

06.2.6 Kağıt ve Kağıt Ürünleri Alımları

06.2.6.01 Kağıt ve Kağıt Ürünleri Alımları

...

06.2.9 Diğer Alımlar

06.2.9.01 Diğer Alımlar”

Proje; uygulayıcı kurum/kuruluş tarafından yürütülen ve bir program kapsamında desteklenen belli bir amaca odaklanmış, bütçesi ile bütünlük arz eden, belirli süreli ve düzenli

faaliyetler bütünüdür. Proje bütçesi ise, her bir müstakil projeye, proje faaliyetlerini gerçekleştirmek üzere tahsis edilen tutardır. Bir projenin mali kaynaklarını, bu kaynakların nasıl kullanılacağını ve faaliyetler arasında nasıl dağılacığını proje bütçesi gösterir.

Kurum tarafından proje için yapılan harcamaların menkul sermaye üretim giderleri tertibinden yapılmaması, mali tablolarda proje harcamalarının gerçek tutarının görülmemesine yol açarak, mali tabloların açıklık, tamlık ve doğruluğunu olumsuz etkilemektedir.

Proje kapsamında yapılan harcamalarının 06.2 Menkul Sermaye Giderleri tertibine kaydedilmesinin gerektiği değerlendirilmektedir.

Kamu idaresi cevabında; “İdareimiz bütçesinde “06.2.1.02 Müşavirlik Giderleri” tertibinde yer alan ödenekler yatırım programında yer alan ilgili projeler (Tarım-Bitkisel Üretim, Tarım-Hayvancılık, Turizm, Eğitim-Kültür, DKH-Sosyal/Belediye Hizmetleri) için tahsis edilmiş olup başka bir iş yaptırılması, mal veya hizmet alınması için kullanılmamaktadır.

2016 yılı itibariyle “03.5 Hizmet Alımları” tertibinden yapılan harcamaların hepsi cari giderler olup yatırım programında yer alan proje ödenekleri değildir.

“03.5.2.01 Etüt-Proje Bilirkişi Ekspertiz Giderleri” tertibinden Okuma Kültürü, Semt Kütüphaneleri ve TÜSSİDE’ye yapılan ödemeler yatırım programında yer alan projeler olmadığı için “06.2 Menkul Sermaye Üretim Giderleri” tertibinden çıkarılmayıp cari bütçeden giderleştirilmiştir.” denilmektedir.

Sonuç olarak; DAP BKİB'nin bir kısım proje harcamalarını bütçenin proje giderleri tertibi yerine, mal ve hizmet alımları gibi diğer tertiplerden gerçekleştirdiği görülmüştür. Kamu idaresi cevabında, yatırım programında yer almayan projelerin cari bütçeden karşılandığı bildirilmiştir.

DAP BKİB tarafından proje için yapılan harcamaların menkul sermaye üretim giderleri tertibinden yapılmaması, mali tablolarda proje harcamalarının gerçek tutarının görülmemesine yol açarak, mali tabloların açıklık, tamlık ve doğruluğunu olumsuz etkilemektedir.

Yapılan proje harcamalarının 06.2 Menkul Sermaye Giderleri tertibine kaydedilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

BULGU 7: Mal Alımlarının “Muhtelif İşler” Projesinden Gerçekleştirilmesi

DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının yeni hizmet binasına mal ve malzeme alımlarını yatırım projelerinden vazgeçmek suretiyle “muhtelif işler” adıyla proje oluşturarak karşıladığı görülmüştür.

2016 yılı Yatırım Programı’nda yer almayan “*Muhtelif Etüt Plan ve Proje İşleri Projesi*”, DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının E227, E264 sayılı yazıları ve Bakanlığın E.1867 sayılı yazısı ile Yatırım Programına dâhil edilmiştir. Bu proje kapsamında 2.100.000,00 TL ödeneğin 712.000,00 TL’sinin 2015 yılı net finansman fazlasından kalan 1.388.000,00 TL’sinin ise, 2016D000020 proje numaralı “Kırsal Alanda Biyogaz Tesislerini Destekleme Programı” ödeneğinden aktarıldığı görülmektedir.

13.05.2016	1.388.000,00	06.1 Mamul Mal Alımları (904.000) 06.2 Menkul Sermaye Üretim Gid. (100.000) 06.3 Gayri Maddi Hak Alımları (384.000)	07.1 Yurtiçi Sermaye Transferleri
------------	--------------	---	--------------------------------------

Proje detayında yeni yapılan hizmet binasının makine-teçhizat, yazılım ve malzeme alımları gerçekleştirilmiştir. Projenin 2016 yılı harcaması 1.438.161,00 TL olmuştur.

Ödeneklerin aktarılmasına ilişkin yetki ve sınırlamalar, 10.12.2003 tarih ve 5018 sayılı *Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu*’nun 21’inci maddesi ve 6682 sayılı *2016 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu*’nun 6’ncı maddesi 8’inci fıkrasında düzenlenmiştir.

Ödenek aktarma işlemlerine ilişkin usul ve esaslar ise, 05.04.2016 tarih ve 3027 sayılı 2016 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Uygulama Tebliği (Sıra No:5) ile açıklanmıştır. Tebliğ’in 4’üncü maddesine göre:

“ç) 2016 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karara uygun olarak 2016 Yılı Yatırım Programına ek yatırım cetvellerinde yer alan projelerde değişiklik yapılması halinde, bu değişikliğin gerektirdiği tertipler arası ödenek aktarması işlemlerinin tamamı, 5018 sayılı Kanununun 21 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan sınırlamalara tabi olmaksızın idarelerce yapılacaktır.”

Yukarıdaki hükümler uyarınca, tertipler arasında mevzuatta belirlenen sınırlara

uyulmadan aktarma yapılması 2016 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karara uygun olarak 2016 Yılı Yatırım Programına ek yatırım cetvellerinde yer alan projelerde değişiklik yapılması koşuluna bağlanmıştır.

Muhtelif İşler Projesi kapsamında yapılan ödenek aktarımları ve harcamalar aşağıda tabloda gösterildiği gibidir:

Tablo 8: Muhtelif İşler Ödenek Aktarımı			
Bütçe Tertibi	Proje Adı	Aktarım Türü	Ödenek (TL)
06.1 Mamul Mal Alımları	Muhtelif İşler	Net Finansman Fazlası- Kurum İçi Aktarım	1.616.000,00
06.2 Menkul Sermaye Üretim Giderleri	Muhtelif İşler	Kurum İçi Aktarım	100.000,00
06.3 Gayrimaddi Hak Alımları	Muhtelif İşler	Kurum İçi Aktarım	384.000,00
Toplam:			2.100.000,00

Tablo 9: Muhtelif İşler Harcama Durumu	
Harcama Türü	Harcama (TL)
Mefruşat	644.188,50
Donanım - Mak. Teçhizat	432.718,98
Yazılım	289.015,04
Bakım-Onarım	72.238,79
Toplam	1.438.161,31

DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının bina tefrişat alımları için yatırım programına “muhtelif işler projesi” adıyla proje koymasının ve mevzuatın yasakladığı ödenek aktarmalarını proje adı altında gerçekleştirmesinin 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu hükümlerine aykırı olduğu düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; “Başlangıçta yatırım programında yer almayan daha sonra yatırım programına dâhil edilen DAP Hizmet Binası projesi için ihtiyaç duyulan 2.100.000,00 TL ödeneğin mevzuat doğrultusunda kurum içi aktarma yapılarak karşılandığı” açıklanmıştır.

“Muhtelif İşler” projesinin 2015 yılında da mevcut olup, hizmet binasının sözleşmede belirtilen sürede teslim edilmemesi nedeniyle ödeneğinin kullanılmadığı bildirilmiştir. 2016

yılında teslim edilen hizmet binasının yazılım, donanım, mefruşat vb. işleri için 2016 yılı yatırım programına dâhil edildiği belirtilmiştir.

Sonuç olarak; DAP BKİB'nin bina tefrişat alımları için yatırım programına “*muhtelif işler projesi*” adıyla proje konulmasının ve mevzuatın yasakladığı ödenek aktarmalarının proje adı altında gerçekleştirilmesinin 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu hükümlerine aykırı olduğu düşünülmektedir.

BULGU 8: 5018 Sayılı Kanuna Göre Hazırlanması Gereken Stratejik Plan ve Performans Programlarının Hazırlanmamış Olması

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun “*Stratejik planlama ve performans esaslı bütçeleme*” başlıklı 9'uncu maddesinde;

“Kamu idareleri; kalkınma planları, programlar, ilgili mevzuat ve benimsedikleri temel ilkeler çerçevesinde geleceğe ilişkin misyon ve vizyonlarını oluşturmak, stratejik amaçlar ve ölçülebilir hedefler saptamak, performanslarını önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda ölçmek ve bu sürecin izleme ve değerlendirmesini yapmak amacıyla katılımcı yöntemlerle stratejik plan hazırlarlar.

Kamu idareleri, kamu hizmetlerinin istenilen düzeyde ve kalitede sunulabilmesi için bütçeleri ile program ve proje bazında kaynak tahsislerini; stratejik planlarına, yıllık amaç ve hedefleri ile performans göstergelerine dayandırmak zorundadırlar...

Kamu idareleri, yürütecekleri faaliyet ve projeler ile bunların kaynak ihtiyacını, performans hedef ve göstergelerini içeren performans programı hazırlar.

Maliye Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve ilgili kamu idaresi tarafından birlikte tespit edilecek olan performans göstergeleri, kuruluşların bütçelerinde yer alır. Performans denetimleri bu göstergeler çerçevesinde gerçekleştirilir” denilmektedir.

Bu maddenin üçüncü ve sonuncu fıkralarında belirtilen “*Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik*” 26.05.2006 tarih ve 26179 sayılı; “*Kamu İdarelerince Hazırlanacak Performans Programları Hakkında Yönetmelik*” ise, 05.07.2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Sayıştay'ın performans denetimleri, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 34'üncü

maddesi ve 36'ncı maddelerinde düzenlenmiştir. Sayıştay Kanunu'nun 34'üncü maddesinde, denetimin amaçları arasında kamu idarelerinin performansının değerlendirilmesi de sayılmıştır. Aynı Kanun'un "*Sayıştay denetimi*" başlıklı 36'ncı maddesinde ise;

“(1) Sayıştay denetimi, düzenlilik denetimi ve performans denetimini kapsar.

...
(3) Performans denetimi; hesap verme sorumluluğu çerçevesinde idarelerce belirlenen hedef ve göstergelerle ilgili olarak faaliyet sonuçlarının ölçülmesi suretiyle gerçekleştirilir.”
denilmektedir.

Söz konusu hükümler uyarınca, performans denetimi idarelerce belirlenen hedef ve göstergelere dayalı olarak gerçekleştirilecektir.

Oysa DAP Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, 5018 sayılı Kanun'a ekli II- sayılı Özel Bütçeli İdareler Cetvelinin (B) Özel Bütçeli Diğer İdareler listesinin 39'uncu sırasında yer aldığından, *Stratejik Planlamaya ilişkin Usul ve Esaslar Yönetmeliği*'nin ikinci maddesinin ilk fıkrası ile stratejik plan; *Performans Programları Hakkında Yönetmelik*'in birinci maddesi uyarınca yıllık performans programı düzenlemek zorunda olduğu halde, bugüne kadar bu hükümlerin gereğinin yerine getirilmediği görülmüştür.

DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 2017-2021 dönemini kapsayan Stratejik Planı, DAP Eylem Planı'nda yer alan eylemler çerçevesinde hazırlanarak uygulamaya konulmakla birlikte, 2016 yılına ilişkin Stratejik Plan ve Performans Programı bulunmamaktadır. Bu itibarla, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun gereklerinin yerine getirilmediği ve Kurum hakkında performans denetimi yapma ve TBMM'ye performans raporu sunma imkânı bulunmadığı değerlendirilmiştir.

Kamu idaresi cevabında; *“Başkanlığımızın Stratejik Plan çalışmaları personel yetersizliği sebebiyle 2016 yılının son çeyreğinde tamamlanmıştır. Başkanlığımızın 2017-2021 Stratejik Planı 28.02.2017 tarihinde Bakanlık makamının E.66 sayılı oluru ile onaylanmıştır. 2017 yılına ilişkin Performans Programı Stratejik Plan'a bağlı olarak hazırlandığından 2017-2021 Stratejik Plan onay süreci tamamlanması akabinde hazırlanmıştır. Söz konusu 2017-2021 Stratejik Plan ve 2017 yılına ait Performans Programı Başkanlığımız web sitesinde kamuoyuna sunulmuştur.”*
denilmektedir.

Sonuç olarak; DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının, 2017-2021 dönemini kapsayan Stratejik Planı ile 2017 yılına ilişkin Performans Programı uygulamaya konulmakla birlikte, 2016 yılına ilişkin Stratejik Plan ve Performans Programı bulunmamaktadır. Bu itibarla, 6085 sayılı Kanunun gereklerinin yerine getirilmediği ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu gereğince kurum hakkında performans denetimi yapma ve TBMM'ye performans raporu sunma imkânı bulunmadığı değerlendirilmiştir.

BULGU 9: Projelerde Çalıştırılan Uzmanların İşin Şartnamesinde Belirlenen Niteliklere Uygunluğunun Kontrol Edilmemesi

DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı tarafından yürütülen projelerde çalıştırılan danışman ve uzmanların işin şartnamesinde belirlenen deneyim ve nitelikleri taşıyıp taşımadıkları hususunun araştırılmadığı görülmüştür.

Başkanlığın ihalelerini gerçekleştirerek, yürüttüğü projelerin ihale şartnameleri ve sözleşmelerinde, proje ekibi için genellikle belli şartlar öngörülmektedir. Projenin ihalesi yapıp, sözleşme imzalanmasından sonra yüklenici firma veya kurum/kuruluş tarafından projede çalıştırılmak üzere danışman, uzman vb. unvanlarla proje ekibi oluşturulmaktadır. Projenin özel uzmanlık gerektiren konularında, danışman ve uzmanlar hizmetinden yararlanılmak üzere projede geçici olarak görevlendirilmektedir. Ancak, projede çalışanların proje yönetimi ve teknik uzmanlık konusunda yeterli deneyime sahip olup olmadıkları Başkanlık tarafından sorgulanmamaktadır.

Örneğin; 08.12.2015 tarihinde ihale edilen ve 1.050.000,00 TL +kdv bedelle sözleşmeye bağlanan *DAP Bölgesi Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvancılık Yatırım Havzaları Master Planı Hizmet Alımı Teknik Şartnamesinin* 8. bölümünde tam ve yarı zamanlı uzmanlardan oluşacak proje ekibinde aranan özellikler belirtilmiştir. Buna göre; takım liderinin özellikle büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık sektörlerine ilişkin ulusal ve uluslararası deneyime sahip olması; en az 10 (on) yıllık iş tecrübesine sahip veya doçent düzeyinde akademik kariyere sahip olması; stratejik planlama işinde çalışmış olması, değer zincir analizi ve GZFT analizi yapmış olması; İngilizce için YDS veya eşdeğer bir sınavdan en az 60 puan alması gibi koşullar öngörülmüştür.

Yine Şartname'ye göre, 3 Bağımsız Danışmanın et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri sektörlerinde saha çalışmaları, toplantı moderasyonlar ile rapor deruhtesi/en az doçent

düzeyinde, tarım ekonomisi/iktisat/işletme alanında tarımsal ekonomi ve ihracat stratejilerine yönelik saha araştırmaları ve rapor deruhtesi/ en az doçent düzeyinde olması hükme bağlanmıştır.

Şartname'de 8 yarı zamanlı uzman çalıştırılması da hükme bağlanmıştır. Buna göre;

- En az 7 yıllık sektör deneyimine sahip 2 Hayvancılık Sektör Uzmanının (200 işgünü/proje),
- En az 5 yıllık sektör deneyimine sahip 1 Yem Bitkileri Uzmanının (100 işgünü/proje)
- En az 5 yıllık iş deneyimine sahip 1 CBS Uzmanının (50 işgünü/proje)
- En az 8 yıllık iş deneyimine sahip 1 Eğitim Uzmanının (30 işgünü/proje)
- En az 8 yıllık iş deneyimine sahip 1 Rekabetçilik Uzmanının (50 işgünü/proje)
- En az 4 yıllık iş deneyimine sahip 2 Fizibilite Uzmanının (80 işgünü/proje)

çalıştırılması hükme bağlanmıştır. Ayrıca uzmanlarda aranan özellikler (örneğin; en az 3 projede rekabetçilik analizi çalışmaları yapmak gibi) daha ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Ayrıca Şartname'de, *“yüklenicinin ihtiyaç duyulan sayıda anketör istihdam etmesi”* belirtilmiştir.

Şartname'nin 8/e maddesinde ise; *“İdare'nin pozisyonlarda görev almak üzere teklif edilen adayları mülakata davet edebileceği ve tüm uzmanlar ve anketörlerin İş Planı kapsamında tespit edilen çalışma saatleri içerisinde görevleri başlarında bulunacakları”* hükmüne yer verilmiştir.

Bununla birlikte söz konusu işin yürütülmesi sırasında Danışman firma tarafından çalıştırılan uzmanların işin teknik şartnamesindeki öngörülen disiplinlerin gereği doğrultusunda olup olmadıkları ile iş deneyimleri ve niteliklerine ilişkin bilgilerin tespit edilmediği anlaşılmıştır.

Denetim sırasında, diğer projelerde de proje ekibinin uzmanlıkları ile çalışma metodolojisi hakkında bilgi talebinin ya hiç ya da zamanında alınmadığı görülmüştür.

Proje için yararlanılan uzmanlıkların ve deneyimlerinin Sözleşme imzalanmadan önce araştırılmasının ve uygulama sırasında izlenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir. Ayrıca projenin öngörülen iş programına uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin gelişme raporları

ve proje sorumlusu görevliler tarafından izlenerek, gerektiğinde yerinde inceleme yapılması gerekir.

Özellikle danışmanlık ve uzman çalıştırılmasına yönelik ihalelerde, işin Teknik Şartname ve Sözleşmeye uygunluğunun kontrolünün yapılmadığı değerlendirilmektedir.

Kamu idaresi cevabında özetle; Yürütülen projelerde çalıştırılan danışman ve uzmanların işin şartnamesinde belirtilen deneyim ve nitelikleri taşıdıkları konuyla ilgili olarak verilen “DAP Bölgesi Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvancılık Yatırım Havzaları Master Planı Projesi” örneğine yönelik olarak ayrıntılarıyla açıklanmıştır.

İşin “teknik şartnamesinde “... Ayrıntılı İş Planı Raporu İdare ile müzakere edip onay alacaktır.” ibaresi yer almaktadır. Teknik şartnamede istenilen “Ayrıntılı İş Planı” için Yüklenici firma ile Teknik Komisyon görevlileri 27 Ocak 2016 tarihinde toplantı yapmış olup, “Ayrıntılı İş Planı” kabul edilmiştir...”

“...Başkanlığımız tarafından Ek-5’te örnek olarak sunulan projenin uygulama sahasında bulunan tüm İl Valilikleri ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüklerine yazılan yazı gereği izlemesi yapılmıştır. Ayrıca yapılan her toplantı için katılımcı listesi düzenlenmiş ve imza altına alınmış olup, tüm bu dokümanlar toplantı raporlarıyla birlikte Başkanlığımız tarafından arşivlenmiştir.”

denilmektedir.

Sonuç olarak; Kamu idaresi tarafından örneği verilen proje için yapılan açıklamalarda işin niteliklerine uygun uzmanların çalıştırıldığı iş deneyimi belgeleriyle birlikte açıklanmıştır. Buna karşılık, bulgumuzda Danışman firma tarafından çalıştırılan uzmanların iş deneyimleri ve niteliklerine ilişkin bilgilerin işin yürütülmesi sırasında tespit edilmediği hususu üzerinde durulmuştur.

Denetim sırasında, diğer projelerde de proje ekibinin uzmanlıkları ile çalışma metodolojisi hakkında bilgi talebinin ya hiç ya da zamanında alınmadığı tespitine yönelik olarak; Başkanlık tarafından projenin uygulama sahasındaki tüm İl Valilikleri ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüklerine yazılan yazı gereği izlemesinin yapıldığı belirtilmiş ise de, bulgu cevabına boş formlar eklenmiştir.

Ayrıca yapılan her toplantı için katılımcı listesi ile tüm bu dokümanların toplantı

raporlarıyla birlikte arşivlendiğinden söz edilmekle birlikte, yine kanıtlayıcı belgeler eklenmemiştir.

Sözleşme eki “*Ayrıntılı İş Planı Raporu*” gönderilmekle beraber, bulguda plan değil, yapılmış çalışmaların raporlarından söz edilmektedir.

Özellikle danışmanlık ve uzman çalıştırılmasına yönelik ihalelerde, işin Teknik Şartname ve Sözleşmeye uygunluğunun kontrolünün yeterince yapılmadığı değerlendirilmektedir.

Proje için yararlanılan uzmanlıkların ve deneyimlerinin Sözleşme imzalanmadan önce araştırılmasının ve uygulama sırasında izlenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir. Ayrıca projenin öngörülen iş programına uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin gelişme raporları ve proje sorumlusu görevliler tarafından izlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 10: DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığına Verilen Görevlerin, Hizmet Alımı İhalesi Kapsamında Çalıştırılan Personele Gördürülmesi

642 sayılı KHK ile bölgesinin kalkınmasını koordine etmek ve katkıda bulunmak üzere, Kalkınma Bakanlığına bağlı ayrı tüzel kişiliğe sahip olarak kurulmuş olan Doğu Anadolu Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının 39 adet boş kadrosu olduğu halde, bu kadrolara naklen ve açıktan atama yapılması yerine, personel ve müşavir hizmeti alımı kapsamında personel çalıştırıldığı görülmüştür.

642 KHK'nin 4'üncü maddesinde; Başkanlıkların, bir Başkan, iki başkan yardımcısı ile yeteri kadar personelden oluşacağı, bütün statüler itibarıyla çalıştırılabilecek toplam personel sayısının hiçbir surette yüzü geçemeyeceği hükme bağlanmıştır.

Aynı KHK'nin istihdam şekillerini düzenleyen 5'inci maddesinde;

“(1) Başkanlıkların personeli 657 sayılı Kanuna tâbidir.

...

(3) Ayrıca, özel bilgi ve ihtisası gerektiren konularda kadro aranmaksızın ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın yerli ve yabancı uzmanlar Başkanlıklarda sözleşmeli olarak çalıştırılabilir.

(5) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, özel bütçeli idareler, iktisadî devlet teşekkülleri ve kamu iktisadî kuruluşları ile bunlara bağlı kuruluşlar ve müesseselerde

çalışanlar, belirtilen nitelikleri taşımak kaydıyla, Başkanlıklarda sözleşmeli olarak istihdam edilebilir....

(6) Ayrıca, beşinci fıkrada belirtilen kurumlarda görevli personel; aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer malî, sosyal hak ve yardımları kurumlarınca ödenmek kaydıyla geçici olarak Başkanlıklarda görevlendirilebilir. ...” hükme bağlanmıştır.

Aynı KHK'nin 2'nci maddesinde, Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının görevleri ayrıntılı olarak sayılmıştır.

Yine aynı KHK'nin “Eylem planları” başlıklı 3'üncü maddesinde aynen:

“(1) Eylem planları, bölgedeki illerin tamamını kapsayacak şekilde, Düzey 2 İstatistikî Bölge Birimleri bazındaki bölge planları ve ilgili diğer plan ve programlar esas alınarak hazırlanır. Eylem planlarının hazırlanmasında bölgedeki kalkınma ajansları başta olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşların görüş ve önerileri alınır. Eylem planları, Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulunun onayına sunulmak üzere Başkanlıklar tarafından Kalkınma Bakanlığına gönderilir.

(2) Eylem planlarının ilgili kuruluşlar nezdinde uygulanmasının takibi ve koordinasyonu Başkanlıklar tarafından yürütülür. Başkanlıklar bu kapsamdaki iş ve işlemlerin yürütülmesinden Kalkınma Bakanlığına karşı sorumludur” denilmektedir.

Ağrı, Ardahan, Bingöl, Bitlis, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Hakkâri, Iğdır, Kars, Malatya, Muş, Tunceli, Van illerini kapsayan yetki ve etki alanında KHK'nin verdiği bu kapsamlı görevleri beş yıl süreyle ve en fazla yüz personelle yapacağı hüküm altına alınmıştır. (Bakanlar Kurulunun 08.06.2016 tarih ve 29736 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan kararıyla Sivas ilinin eklenmesiyle, il sayısı 15'e yükselmiştir). Ayrıca hazırlanması ve uygulanmasını sağlamakla sorumlu olduğu 2014-2018 DAP Eylem Planı, İdare'nin kuruluş kanununda öngörülen beş yıllık süresini (2011-2016) aşar şekilde uygulamaya konulmuştur.

2014-2018 yıllarını kapsayan DAP Eylem Planı'nda 21 milyar 16 milyon TL kaynak tahsisatı yapılması planlanmıştır.

14 ilde uygulanması hedeflenen DAP Eylem Planı ile:

- Gıda ve Tarım Sektörlerinde Verimlilik ve Katma Değerin Artırılması,
- Sanayi ve Hizmetler Sektörlerinin Güçlendirilmesi,
- Altyapı, Kentleşme ve Çevresel Koruma,

- Beşeri-Sosyal Sermayenin ve Sosyal Altyapının Güçlendirilmesi,
- Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi

olmak üzere 5 ana eksen ve 129 eylem tasarlanmıştır.

Doğaldır ki, DAP Eylem Planının gereklerinin yerine getirilmesi için ihtiyaç duyulan ve öngörülen elamanların, 642 KHK'nin 5'inci maddesinde düzenlenen istihdam şekline bağlı kalınarak, DAP BKİB'nin bünyesine asli ve sürekli olarak katılması gerekmektedir. Özellikle, Kurumda sektör uzmanlarının çalıştırılması önem arz etmektedir.

08.10.2015 ve 09.11.2016 tarihlerinde açık ihale usulü ile ihale edilen "6 Personel Hizmet Alımı" ile (asgari ücretin %200 fazlası) 1 kişi; ve 20.11.2015 tarihinde açık ihale usulüyle ihale edilen "3 Müşavir Hizmet Alımı" (asgari ücretin %300 fazlası) ile 3 kişinin Kurumun görevlerinde çalıştırıldığı tespit edilmiştir.

Aşağıdaki tabloda, Başkanlığın kurulduğu tarihten itibaren (2011-2016 yıllarında) çalışanların sayısı gösterilmiştir. 2016 yılında, şoför ve temizlik görevlileri dışındaki kişiler, memurlar veya sözleşmeli personel tarafından yerine getirilmesi gereken görevler için, hizmet alımı ihalesi kapsamında çalıştırılmıştır.

Tablo 10: 2011-2016 Yıllarında Çalışan Personel Sayısı

YILLAR	Kadrolu Personel Sayısı	Sözleşmeli Uzman Personel	Geçici Görevli Personel	Kadrolu, Sözleşmeli ve Geçici Görevli Personel Sayısı	Hizmet Alımı Suretiyle Çalışan Personel
2011	-	-	-	-	-
2012	15	-	2	17	5
2013	26	-	3	29	14
2014	27	1	-	28	16
2015	31	4	1	36	16
2016	31	4	-	35	22

Kanun ile verilen kadro sayısı 70 adet olup, bunun 31 adedinin dolu, 39 adedinin boş olduğu görülmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 128'inci maddesinde, "Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu

görevlileri eliyle görülür.” denilmekte olup, buna bağlı olarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun “*İstihdam şekilleri*” başlıklı 4'üncü maddesinde de, kamu hizmetlerinin, memurlar, sözleşmeli personel ve işçiler eliyle görüleceği hükme bağlanmıştır.

Mevcut istihdam şeklinin, başta Anayasa olmak üzere, 657 sayılı DMK ile 642 sayılı KHK hükümlerine uygun olmadığı; bu nedenle Başkanlığın personel ihtiyacını giderecek hukuki ve idari düzenlemelerin Kalkınma Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı tarafından uygulamaya geçirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Kamu idaresi cevabında; “*Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, bulguda bahsi geçen hususlara katılmaktadır. Personel istihdamı noktasında KHK'da belirtilen usulde ihtiyacın karşılanamaması ve İdareye tahsis edilen kadroların yeterli sayıda serbest bırakılmaması nedeniyle İdareimiz uhdesindeki görevlerin bir kısmı hizmet alımı yoluyla istihdam edilen personel vasıtasıyla yerine getirilmektedir.*” denilmektedir.

Sonuç olarak; Kamu idaresi tarafından da kabul edildiği üzere, DAP BKİB'e verilen görevlerin, hizmet alımı ihalesi kapsamında çalıştırılan personel eliyle yürütülmesi yerine, Kanunda (KHK) belirtilen şekilde istihdam edilen personel eliyle yürütülmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 11: Girişimcilik ve Yenilikçilik İhtiyaç Analizi Projesi” İşinin Öngörülen Takvime Göre Yürütülmemesi

DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının yürüttüğü “*Girişimcilik ve Yenilikçilik İhtiyaç Analizi Projesi Danışmanlık Hizmet Alımı İşi*”nde öngörülen çalışma takvimine uyulmadığı ve hazırlanması gereken raporların hazırlanmadığı anlaşılmıştır.

03.09.2015 tarihinde *Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı İktisadi İşletmesi*'ne ihale edilen ve 03.12.2015 tarihinde sözleşmesi imzalanan 1.695.000,00 TL bedelli *Girişimcilik ve Yenilikçilik İhtiyaç Analizi Projesi Danışmanlık Hizmet Alımına Ait Sözleşme*'nin 9.1 maddesinde işin süresinin işe başlama tarihinden itibaren 14 ay olduğu açıklanmıştır. İşe başlama tarihi ise 16.12.2015 olarak belirtilmiştir. Buna göre işin bitim tarihi 16.02.2017'dir.

Sözleşme'nin 13'üncü maddesinde ise, ödeme şartları hükme bağlanmıştır:

“13.3.1. Sözleşmede işin ödemeye esas aşamaları ve bu aşamaların tamamlanması halinde yapılan iş kısmı için ödeneceği öngörülen tutarları gösteren ödeme cetveli

aşağıdadır: ”

Aşamalar:	Ödenecek Bedel (%):
1. Aşama	10
2. Aşama (Çıktıların %30'unun kabulünün ardından)	30
3. Aşama Aşama (Çıktıların %60'unun kabulünün ardından)	39
4. Aşama (Çıktıların %30'unun kabulünün ardından)	30

Girişimcilik ve Yenilikçilik İhtiyaç Analizi Projesi Danışmanlık Hizmet Alımına Ait Sözleşme'nin 18'inci maddesinde ise, süre uzatımı verilecek mücbir sebep olarak kabul edilen haller ve şartlar sayılmıştır.

“2016 Yılı Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı Tarafından Sermaye Transferi Ödeneklerinin Kullanılması, İzlenmesi ve Denetimine İlişkin Usul ve Esaslar”ın 10'uncu maddesinde;

“İdare, izleme raporları ve gerekli görürse saha ziyaretleri doğrultusunda değerlendirmeler yaparak yatırımların gecikmesi ya da tamamlanamama riskinin bulunduğu projelere ilişkin olarak erken uyarı raporları hazırlar ve Uygulayıcı Kuruluşa gönderir.” denilmektedir.

Görüldüğü üzere, Başkanlık, sermaye transferi yoluyla ödenekleri kullanırken, yatırımların gecikme ya da tamamlanamama riskine karşı yaptırım uygulayabilmektedir. Oysa Başkanlığın doğrudan gerçekleştirdiği projelerin zamanında tamamlanmasını sağlayacak düzenlemeler yapılmamıştır. Bu nedenle Başkanlığın gerçekleştirdiği projelerin hiçbiri zamanında tamamlanamamaktadır.

Söz konusu işte, 1. Aşama hakediş bedeli olan 200.010,00 TL'nin 23.11.2016 tarihinde ödendiği görülmektedir.

İşe ait Teknik Şartname'de, gerçekleştirilecek faaliyetler, yapılacak kümelenme yol haritaları, yapılanma değerlendirmeleri, gelişim stratejileri, fizibilite çalışmaları, sektör analizleri ve strateji belgesi gibi çalışmalar gün olarak ayrıntılarıyla belirtilmiştir.

Oysa, Sözleşme eki Ek 4 Çalışma Planında 18 kalem halinde sıralanan proje çıktıları/raporlarından sadece 5 kalemde çalışmaların yapıldığı görülmüştür. OSB ve KSS yönetim süreçlerine ilişkin gelişim stratejileri; İŞGEM'lerin karşılaştırmalı analizi, destek

modeli önerisi; TGB'lerin stratejik yol haritası; iyi uygulama örnekleri ile karşılaştırmalı etki değerlendirme analizleri; KOBİ'lerin büyüme ve finansman sorunlarını tespit etmeye yönelik durum; KSS kurulmasına ilişkin değerlendirme sistem tasarımı; Teknoloji transfer yapılanması ilgili fizibilite çalışması gibi birçok rapor 5-10 aylık teslim tarihi öngörülmesine rağmen hazırlanmamıştır.

Başkanlığın işin öngörülen takvime bağlı kalarak yürütülmesi için *Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı İktisadi İşletmesi*'ne herhangi bir uyarı raporu göndermediği de anlaşılmıştır.

İşin Teknik Şartnamesi ile Sözleşmesi'nde öngörülen takvimde ilerlemeyen söz konusu projede, Başkanlığın gecikmelere karşı gerekli önlemleri almadığı düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; “*Girişimcilik ve Yenilikçilik İhtiyaç Analizi Projesi*”ne ait Teknik Şartnamede gerçekleştirilecek 6 faaliyetin içeriği ile sürelerine ilişkin açıklamalarda bulunulmuştur. Çalışmaların alt başlıklara ayrılması ile mevcut durum ve ihtiyaç analizi, etki değerlendirme analizi, sektör analizi, potansiyel analizi, gelişim stratejileri, yol haritası, strateji belgesi, fizibilite raporu olmak üzere 22 adet ‘çıkıtı’ tanımlanmıştır.

Proje çalışmaları sonucunda yüklenicinin 6 ana başlığa dair raporlarını, elde edilecek çıktılar ile birlikte sunmasının beklendiği belirtilmiştir.

Projeye ait saha çalışmalarının paydaşlarla yapılan mülakat, toplantı ve çalışmaları kapsadığı, 15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan darbe girişiminin ve 21 Temmuz 2016 tarihinde ilan edilen Olağanüstü Hal durumunda bölgede başta üniversiteler olmak üzere kamu kurum ve kuruluşlarında yaşanan kadro değişimleri ve yaşanan güvenlik sıkıntılarının planlanan birçok mülakat ve toplantının zamanında yapılmasını engellediği açıklanmıştır.

İşin bitim tarihi 16.02.2017'den önce 27.01.2017 tarihinde süre uzatımı talebinde bulunulması üzerine 14.02.2017 tarihinde proje bitim tarihinin 30.06.2017 tarihi olarak revize edildiği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; “*Girişimcilik ve Yenilikçilik İhtiyaç Analizi Projesi Danışmanlık Hizmet Alımı İşi*”nde öngörülen çalışma takvimine uyulmadığı ve hazırlanması gereken raporların hazırlanmadığı anlaşılmıştır. Kamu idaresi cevabında, yüklenicinin 6 ana başlığa dair raporlarını, elde edilecek çıktılar ile birlikte proje çalışmaları sonucunda sunmasının beklendiği belirtilmiştir.

Projeye ait saha çalışmalarının paydaşlarla yapılan mülakat, toplantı ve çalışmaları kapsadığı, 15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan darbe girişiminin ve 21 Temmuz 2016 tarihinde ilan edilen Olağanüstü Hal durumunda bölgede başta üniversiteler olmak üzere kamu kurum ve kuruluşlarında yaşanan kadro değişimleri ve yaşanan güvenlik sıkıntılarının planlanan birçok mülakat ve toplantının zamanında yapılmasını engellediği açıklanmıştır.

İşin bitim tarihi 16.02.2017'den önce 27.01.2017 tarihinde yüklenicinin süre uzatımı talebinde bulunulması üzerine 14.02.2017 tarihinde proje bitim tarihinin 30.06.2017 tarihi olarak revize edildiği ifade edilmiştir.

İşe ait Teknik Şartname'de, gerçekleştirilecek faaliyetler, yapılacak kümelenme yol haritaları, yapılanma değerlendirmeleri, gelişim stratejileri, fizibilite çalışmaları, sektör analizleri ve strateji belgesi gibi çalışmalar ayrıntılarıyla ve çalışma günü olarak hükme bağlanmıştır. İşe ilişkin Sözleşmede ise, işin ödemeye esas aşamaları ve bu aşamaların tamamlanması halinde yapılan iş kısmı için ödeneceği öngörülen tutarlar ödeme cetvelinde gösterilmiştir.

Oysa, Sözleşme eki Ek 4 Çalışma Planında 18 kalem halinde sıralanan proje çıktıları / raporlarından OSB ve KSS yönetim süreçlerine ilişkin gelişim stratejileri; İŞGEM'lerin karşılaştırmalı analizi, destek modeli önerisi; TGB'lerin stratejik yol haritası; iyi uygulama örnekleri ile karşılaştırmalı etki değerlendirme analizleri; KOBİ'lerin büyüme ve finansman sorunlarını tespit etmeye yönelik durum; KSS kurulmasına ilişkin değerlendirme sistem tasarımı; Teknoloji transfer yapılanması ilgili fizibilite çalışması gibi birçok raporun hazırlanmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte, proje bitim tarihi yaklaşırken dahi yüklenici *Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı İktisadi İşletmesi*'ne herhangi bir uyarıda bulunulmadığı da anlaşılmıştır. Nitekim Yüklenici tarafından işin bitim tarihine iki hafta kala 27.01.2017 tarihinde süre uzatımı talebinde bulunulmuş ve 14.02.2017 tarihinde proje bitim tarihi 30.06.2017 olarak revize edilmiştir.

İşin Teknik Şartnamesi ile Sözleşmesinde öngörülen takvimde ilerlemesi için DAP BKİB tarafından gereken önlemlerin alınmadığı değerlendirilmektedir.

BULGU 12: “2016 Yılı Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı Tarafından Sermaye Transferi Ödeneklerinin Kullanılması, İzlenmesi ve Denetimine İlişkin Usul ve Esaslar”ın

a) Genel Hükümler İçerdiği Halde Her Yıl Yenilenmesi;

b) Mali Konular İçerdiği Halde Sayıştay Görüşü Alınmadan Yürürlüğe Konulmuş Olması;

a) “Usul ve Esaslar”ın her yıl yenilenmesi;

Bütçe kanunlarına dayanarak her yıl ayrı ayrı çıkarılan “Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı Tarafından Sermaye Transferi Ödeneklerinin Kullanılması, İzlenmesi ve Denetimine İlişkin Usul ve Esaslar” Başkanlık tarafından yapılacak sermaye transferlerine ilişkin genel düzenlemeler getirmektedir. Bu nedenle Usul ve Esaslar’ın her yıl yeniden yayımlanması yerine, genel düzenleme olarak yürürlüğe konulmasının ve takip eden yıllarda ihtiyaç olması halinde sadece ilave ve güncellemelerin yapılmasının daha verimli olarak uygulanmasını sağlayacağı düşünülmektedir.

2016 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu’nun E Cetveli’nin 22’nci maddesindeki “... Bu ödenekten 2015 yılında girişilen yüklenme artıkları da dahil olmak üzere yıllara sari olarak yapılacak harcamalara ilişkin usul ve esasları belirlemeye Kalkınma Bakanı yetkilidir.” hükmü uyarınca, Usul ve esasların, tüm Bölge Kalkınma İdarelerinde geçerli olmak üzere, Kalkınma Bakanlığı tarafından bir yönetmelik ile belirlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

b) Mali konular içerdiği halde Usul ve Esaslar’ın Sayıştay görüşü alınmadan yürürlüğe konulmuş olması;

6085 sayılı Sayıştay Kanunu’nun 27’nci maddesine istinaden genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerince mali konularda düzenlenecek yönetmelikler ile yönetmelik niteliğindeki düzenleyici işlemler, Sayıştay’ın istisari görüşü alınarak yürürlüğe konulabilmektedir.

19 Ocak 2005 tarih ve 2005/9986 karar sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan *Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik*’in 6’ncı maddesine göre; “Başbakanlığa sunulmadan önce, yönetmelik taslakları hakkında ilgili bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının görüşleri alınır.” Bu çerçevede ilgili bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra; Bakanlıklar ile Sayıştay’ın denetimine tâbi diğer kamu kurum ve

kuruluşlarınca malî konularda düzenlenecek yönetmelik taslakları hakkında Sayıştay Başkanlığının görüşünün alınması zorunlu olmaktadır.

“2016 Yılı Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı Tarafından Sermaye Transferi Ödeneklerinin Kullandırılması, İzlenmesi ve Denetimine İlişkin Usul ve Esaslar”, DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı tarafından hazırlanmış ve 29.04.2016 tarih ve 69 sayılı Kalkınma Bakanı Oluru ile onaylanmıştır. Ancak söz konusu yönetmelik niteliğindeki düzenleyici işlem, mali hükümler içermesine rağmen, Sayıştay’ın görüşü alınmadan yürürlüğe konulmuştur.

Mali hüküm içeren yönetmelikler ve yönetmelik niteliğindeki diğer düzenleyici işlemler açısından 6085 sayılı Kanunun ilgili maddesindeki düzenleme, Sayıştay mütalaasının *“yürürlük şartı”* olduğudur. Söz konusu maddede yer alan *“Sayıştay’ın istişari görüşü alındıktan sonra yürürlüğe konulabilir”* şeklindeki hükmü bunu ifade etmektedir.

Mali hükümler içeren *Usul ve Esaslar*’da Sayıştay’ın görüşünün alınması gerektiği değerlendirilmektedir.

Kamu idaresi cevabında;

a) *“Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, bulguda yer alan hususa katılmaktadır.”*

b) *“Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, bulguda yer alan hususa katılmaktadır. Bu kapsamda, 2017 yılı Usul Esasları hazırlandıktan sonra Kalkınma Bakanlığı tarafından Sayıştay ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınıp 31.03.2017 tarihinde onaylanarak yürürlüğe girmiştir.”* denilmektedir.

Sonuç olarak;

a) Kamu idaresi bulguda yer alan hususa katıldığını ve 2017 yılı Usul Esasları hazırlandıktan sonra Sayıştay uygun görüşünün alındığını açıklamıştır. Bununla birlikte, *“2016 Yılı Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı Tarafından Sermaye Transferi Ödeneklerinin Kullandırılması, İzlenmesi ve Denetimine İlişkin Usul ve Esaslar”* mali hükümler içermesine rağmen, Sayıştayın görüşü alınmadan yürürlüğe konulmuştur.

b) Kamu idaresi bulguda yer alan hususa katıldığını açıklamıştır. Usul ve Esasların, tüm Bölge Kalkınma İdarelerinde geçerli olmak üzere, Kalkınma Bakanlığı tarafından bir yönetmelik ile belirlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 13: DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının Kuruluşundaki Temel Amaç Olan Koordinasyon Sağlama Görevini, Mevcut Düzenlemelerin Yetersizliğinden Dolayı Gereği Gibi Yerine Getirememesi

DAP BKİB, çeşitli sektörlerde farklı kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülmekte olan yatırımların ve faaliyetlerin eşgüdüm içerisinde gerçekleşmesi amacıyla, bölgedeki kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak ve yatırımları yönlendirmekle görevlidir.

642 sayılı KHK'nın 2 ve 3'üncü maddelerinde Başkanlığın görevleri şu şekilde tanımlanmıştır:

“Görevler

MADDE 2- (Değişik: 8/8/2011-KHK-649/35 md.)

(1) Başkanlıkların görevleri şunlardır:

a) Bölgelerin kalkınmasının hızlandırılması amacıyla ilgili kurum ve kuruluşların proje ve faaliyetlerinin uyum ve bütünlük içinde yürütülmesini sağlayacak eylem planları hazırlamak, bunların uygulanmasını koordine etmek, izlemek ve değerlendirmek.

b) Eylem planları kapsamındaki kamu yatırımlarının etkili ve verimli bir şekilde yürütülmesi için kurumlar arası koordinasyonu sağlamak.

c) Eylem planlarının gerektirdiği yatırımlara ilişkin teklifleri ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde hazırlamak, önceliklendirmek ve ilgili kurum ve kuruluşlar ile Kalkınma Bakanlığına göndermek.

...”

Eylem planları

MADDE 3 – (1) Eylem planları, bölgedeki illerin tamamını kapsayacak şekilde, Düzey 2 İstatistikî Bölge Birimleri bazındaki bölge planları ve ilgili diğer plan ve programlar esas alınarak hazırlanır. Eylem planlarının hazırlanmasında bölgedeki kalkınma ajansları başta olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşların görüş ve önerileri alınır. Eylem planları, Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulunun onayına sunulmak üzere Başkanlıklar tarafından Kalkınma

Bakanlığına gönderilir.

(2) Eylem planlarının ilgili kuruluşlar nezdinde uygulanmasının takibi ve koordinasyonu Başkanlıklar tarafından yürütülür. Başkanlıklar bu kapsamdaki iş ve işlemlerin yürütülmesinden Kalkınma Bakanlığı'na karşı sorumludur.”

Görüldüğü üzere, Bölge Kalkınma İdarelerinin temel fonksiyonu kalkınmaya yönelik eylem planları hazırlamak ile bunların uygulanması amacıyla kurumlar arası koordinasyonu sağlamak olarak öne çıkmaktadır.

Bu kapsamda, DAP BKİB bölgede kalkınmaya yönelik eylem planları hazırlayarak, kamu sektörü yatırımlarını koordine etmek üzere çalışmalar yürütmektedir.

DAP Eylem Planı'nda da öngörülen eylemlerin gerek programlama gerekse uygulama aşamalarında kurumlar arasında işbirliği ve uyumun gerçekleştirilmesinden DAP BKİB'nin sorumlu olduğu vurgulanmıştır.

2014-2018 yılları arasında 14 ilde uygulanması hedeflenen DAP Eylem Planı kapsamında: 5 ana eksen ve 129 eylem tasarlanmıştır. DAP Eylem Planı kapsamında 47 farklı kurum ve kuruluş sorumlu kuruluş olarak tayin edilmiştir.

DAP Eylem Planı'nın bütçesi 21 milyar 16 milyon TL'dir.

DAP Eylem Planı Bütçesi

(Milyon TL)

Eksenler	2014	2015	2016	2017	2018	2014-2018
Gıda ve Tarım Sektörlerinde Verimlilik ve Katma Değerin Artırılması	547	624	715	763	805	3.454
Sanayi ve Hizmetler Sektörlerinin Güçlendirilmesi	79	91	104	111	117	502
Altyapı, Kentleşme ve Çevre Koruma	1.643	1.877	2.149	2.292	2.420	10.381
Beşeri-Sosyal Sermayenin ve Sosyal Altyapının Güçlendirilmesi	1.053	1.203	1.377	1.469	1.551	6.653
Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi	4	5	5	6	6	26
Toplam	3.326	3.800	4.350	4.641	4.899	21.016

Not: Merkezi Yönetim Bütçesinden tahsis edilecek yatırım ödeneklerini göstermekte olup; diğer kaynaklardan sağlanacak ilave finansman dâhil değildir. Ayrıca, projelerin gerçekleştirme durumuna göre ve bütçe imkânlarına bağlı olarak ilave kaynak tahsis edilebilmektedir.

2014-2016 yılları toplam revize ödeneği: 16.949 milyon TL, harcama: 13.834 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

2016 yılında sorumlu kuruluşlar tarafından, DAP Eylem Planı'nda uygulaması olan 60 eylem kapsamında 1015 proje için 5,9 milyar liralık program ödeneği ayrılmış, ayrılan ödeneğin 4,03 milyar lirası harcanmıştır.

Tablo 11: DAP Eylem Planı'nın 2016 Yılı İlerleme Durumu

1- Gıda ve Tarım Sektörlerinde Verimlilik ve Katma Değerin Artırılması Eksenini:

Toplam 25 eylemden; 2016 yılında uygulaması olan 12 eylem kapsamında, Orman ve Su İşleri Bakanlığı 42, Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü 2, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı 23, Tanım İşletmeleri Genel Müdürlüğü 1 ve DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 188 olmak üzere toplam 256 adet proje gerçekleştirilmiş olup; 2016 yılı sonu itibarıyla 487 milyon 280 bin liralık ödeneğin 375 milyon 795 bin lirası harcanmıştır.

2- Sanayi ve Hizmetler Sektörlerinin Güçlendirilmesi Eksenini:

Toplam 21 eylemden; 2016 yılında uygulaması olan 8 eylem kapsamında, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 25, DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 3, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı 5, Kültür ve Turizm Bakanlığı 3, MTA Genel Müdürlüğü 24 olmak üzere toplam 60 adet proje gerçekleştirilmiş olup; 2016 yılı sonu itibarıyla 81 milyon 097 bin liralık ödeneğin 71 milyon 439 bin lirası harcanmıştır.

3- Altyapı, Kentleşme ve Çevre Koruma Eksenini:

Toplam 27 eylemden; 2016 yılında uygulaması olan 16 eylem kapsamında, AFAD 2, BOTAŞ Genel Müdürlüğü 15, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 17, DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 7, DHMİ Genel Müdürlüğü 9, EÜAŞ Genel Müdürlüğü 11, İLBANK A.Ş. 44, Karayolları Genel Müdürlüğü 182, Orman ve Su İşleri Bakanlığı 161, TCDD Genel Müdürlüğü 12, TEİAŞ 65, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı 2, VASKİ 1 olmak üzere toplam 528 adet proje gerçekleştirilmiş olup; 2016 yılı sonu itibarıyla 2 milyar 525 milyon 429 bin liralık ödeneğin 2 milyar 102 milyon 188 bin lirası harcanmıştır.

4- Beşeri-Sosyal Sermayenin ve Sosyal Altyapının Güçlendirilmesi Eksen:

Toplam 38 eylemden; 2016 yılında uygulaması olan 23 eylem kapsamında, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi 4, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 18, Ardahan Üniversitesi 7, Atatürk Üniversitesi 9, Bingöl Üniversitesi 9, Bitlis Eren Üniversitesi 7, Cumhuriyet Üniversitesi 10, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 45, DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 90, Erzincan Üniversitesi 8, Erzurum Teknik Üniversitesi 5, Fırat Üniversitesi 10, Hakkari Üniversitesi 8, Iğdır Üniversitesi 7, İnönü Üniversitesi 9, Kafkas Üniversitesi 9, Kültür ve Turizm Bakanlığı 22, Milli Eğitim Bakanlığı 182, Munzur Üniversitesi 7, Muş Alparslan Üniversitesi 8, Orman ve Su İşleri Bakanlığı 4, Sağlık Bakanlığı 244, Spor Genel Müdürlüğü 68, Vakıflar Genel Müdürlüğü 64, YURT-KUR 25, Yüzüncü Yıl Üniversitesi 10 olmak üzere toplam 889 adet proje gerçekleştirilmiş olup; 2016 yılı sonu itibarıyla 2 milyar 086 milyon 859 bin liralık ödeneğin 1 milyar 242 milyon 767 bin lirası harcanmıştır.

5- Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi Eksen:

Harcama gerçekleştirilmemiştir.

Projelerden beklenen sonuçların gerçekleşmesi, Eylem Planı kapsamında yatırım yapan sorumlu kuruluşlarla koordinasyonun gerçekleştirilmesine bağlıdır.

Eylem Planı'ndaki tüm yatırımların bölgesel düzeyde bir bütünlük içerisinde projelendirilmesi ve koordinasyonuyla, aynı alanda faaliyette bulunan çok sayıda kamu kurumunun elindeki kaynakların dengeli, planlı ve programlı kullanımının önü açılarak, mevcut kaynakların daha verimli ve dengeli kullanımı sağlanmış olacaktır.

Örneğin; tarımın desteklenmesi için Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğü, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, il özel idareleri, belediyeler ve Avrupa Birliği fonları tarafından yatırımlar yapılmaktadır. Bu kuruluşlar tarafından yapılacak yatırımlar bir bütünlük içerisinde planlanıp koordine edilmediğinden, bir yerde mükerrer yatırım yapıldığı gibi, bir başka yerde hiçbir yatırımın yapılmadığı görülmektedir. Ayrıca, kaynaklar sınırlı olduğu için bazen her bir kuruluş tarafından başlatılan yatırım yarım kalabilmekte ve kullanılan bu kaynaklar atıl kalabilmektedir. Hâlbuki bu kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyon olması durumunda, mevcut imkânlar birleştirilerek, projelerin daha hızlı tamamlanması sağlanmış olacaktır.

DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, başta tarım ve hayvancılık olmak üzere çeşitli sektörlerdeki proje destekleri uygulamalarıyla bölge kalkınmasına hizmet etmeye çalışmaktadır. DAP Eylem Planı'nın başarısı, bölgedeki kamu kurum ve kuruluşlarının yatırım çalışmalarının yönlendirilmesine bağlıdır. Bu da etkin bir koordinasyonu gerekli kılmaktadır. Fakat DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, diğer kurum/kuruluşlarla aynı hizmet alanlarında faaliyet gösterdiği; buna karşın görev ayrımları net olmadığı için diğer kurum/kuruluşlarla yetki çatışması yaşamakta; koordinasyon görevinin yerine getirilmesinde yaptırım gücü bulunmamaktadır. Örneğin; tarımsal sulama projelerinde, il özel idareleri ve belediyelerle işbirliğinin; canlı hayvan pazarı ruhsat projelerinde Kalkınma Ajanslarıyla işbirliğinin beklenen düzeyde olmadığı değerlendirilmektedir. Kurumlardan bilgi gelmemesi, verilerin güvenilir olmaması DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının mali destek faaliyetlerinde aksamalara yol açmaktadır.

Yatırım Programına girecek projelerin hazırlanmasında ilgili kurum ve kuruluşlara mali ve teknik destek sağlamakla görevli kılınan DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının uygulamada Yatırım Programının hazırlanmasında işlevi bulunmamaktadır. Bölge planları yapma yetkisi ise Kalkınma Ajanslarına aittir.

Kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve kalkınma ajansları bölge kalkınmasına yönelik faaliyetlerinde aynı tür projeler ve mali destek programları uygulayabilmektedirler. Oysa kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve kalkınma ajanslarının destek verilecek projeleri DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ile koordineli olarak belirlemeleri yatırım harcamalarında kaynak israfını önleyerek, yatırımların daha uygun alanlara yönlendirilmesini sağlayacaktır. Ayrıca, DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının koordinasyon yetkisini kullanabilmesi, kalkınma projelerini yürütürken, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Ajanslar ve diğer kurum ve kuruluşlar ile zaman zaman yaşadığı yetki ve görev çatışmalarının da önüne geçecektir.

Kalkınma ajanslarında yönetim kurulu ve vali aracılığıyla yaptırım gücü sağlanmaktadır. Ancak, Bölge Kalkınma İdarelerinin böyle bir yaptırım gücü bulunmamaktadır.

Kalkınma projelerinde birden fazla kurum ve kuruluşun aynı konularda çalışmalar yapması aralarında uyum sağlanmasını zorunlu kılmaktadır. Bununla birlikte, DAP Bölge Kalkınma İdaresinin görevlerine ilişkin yasal düzenlemelerin kurum ve kuruluşlar arasında

işbirliğini gerçekleştirmek ve projelerde mükerrerliği önlemek bakımından yeterli olmadığı; sorumluluklarına uygun yetkilerinin bulunmadığı değerlendirilmektedir.

Bu çerçevede, Doğu Anadolu Bölgesinde yapılacak kamu yatırımları ve farklı kurum ve kuruluşlarca uygulanan destekler konusunda, DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının koordinasyon göreviyle ilgili yetkilerinin yaptırımlarıyla birlikte somut olarak tanımlanması gerektiği düşünülmektedir.

Kamu idaresi cevabında; “Bulguda bahsi geçen koordinasyon görevinin etkin bir şekilde yerine getirilebilmesi için bulguda belirtildiği üzere birtakım mevzuat düzenlemeleri gerekmektedir. Gerekli mevzuat düzenlemeleriyle birlikte, bulguda yer alan koordinasyon sağlama görevi etkin bir şekilde yerine getirilebilecektir.” denilmektedir.

Sonuç olarak; Kamu idaresi tarafından da kabul edildiği ve bulgumuzda ayrıntılı olarak belirtildiği üzere, DAP BKİB'nin kuruluş amaçları doğrultusunda görevlerini etkin yürütebilmesi için “koordinasyonu sağlama görevleri” konusunda yasal ve yönetsel düzenlemelerin yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 14: DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ile Kalkınma Ajansları Arasındaki Yetki ve Sorumluluğun Mevzuatta Açık Bir Şekilde Düzenlenmemiş Olması

DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ile Kalkınma Ajansları arasında bölge planları ile eylem planlarının gerek hazırlanması, gerekse uygulanması sürecinde işbirliği ve uyum sağlanması zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığınca hazırlanan eylem planlarının temelini Kalkınma Ajanslarının bölge planları teşkil etmektedir. Oysa, DAP BKİB ile bölgedeki kalkınma ajansları DAKA, FIRAT, KUDAKA ve SERHAT Kalkınma Ajanslarının çalışmaları arasındaki ilişkiler konusunda açık bir yasal ve yönetsel düzenlemenin olmadığı görülmektedir.

Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde Türkiye, teşvik sistemi üzerine oturan bölgesel gelişme politikalarını terk ederek yeni bir uygulama içine girmiştir. Yeni uygulamada hem Kalkınma Ajansları kurulmuş hem de GAP İdaresi örneğinden yararlanılarak 3 bölgede daha Bölge Kalkınma İdareleri kurulmuştur. Kalkınmayı yerinden planlamak ve geliştirmek üzere kurulan 26 Kalkınma Ajansı Kalkınma Bakanlığının koordinasyonunda faaliyetlerine devam etmektedir. Ayrıca, 81 ilde Ajanslara bağlı yatırım destek ofisi kurulmuştur. 25.01.2006 tarih

ve 5449 sayılı *Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun* ile Kalkınma Ajanslarına verilen görevler arasında kalkınma faaliyetleri ve projelerinin desteklenmesinin yanı sıra, “*Bölge plân ve programlarının uygulanmasını sağlayıcı faaliyet ve projelere destek olmak; bu kapsamda desteklenen faaliyet ve projelerin uygulama sürecini izlemek, değerlendirmek ve sonuçlarını Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bildirmek*” (5449 sayılı Kanun, madde 5 b bendi) görevi yer almaktadır.

Aynı maddenin devam eden c, d ve e bentlerinde de aşağıdaki görevler verilmiştir:

“c) *Bölge plân ve programlarına uygun olarak bölgenin kırsal ve yerel kalkınma ile ilgili kapasitesinin geliştirilmesine katkıda bulunmak ve bu kapsamdaki projelere destek sağlamak.*

d) *Bölgede kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülen ve bölge plân ve programları açısından önemli görülen diğer projeleri izlemek.*

e) *Bölgesel gelişme hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik olarak; kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek.*”

Görüldüğü üzere, bölgede sektörler arası entegrasyonu sağlayacak şekilde bölge planlamasını gerçekleştirmek Kalkınma Ajanslarının görev ve yetkileri arasındadır.

Bölge planlamasına esas alınan bölgeler, TÜİK’in Düzey 2 sınıflandırmasıdır. Türkiye’de 2002/4720 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile bölgesel istatistiklerin toplanması, geliştirilmesi, bölgelerin sosyo-ekonomik analizlerinin yapılması, bölgesel politikaların çerçevesinin belirlenmesi ve Avrupa Birliği Bölgesel İstatistik Sistemine uygun karşılaştırılabilir istatistiki veri tabanı oluşturulması amacıyla ülke genelinde İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması tanımlaması yapılmıştır. Bu kapsamda 81 il Düzey 3, 26 bölge Düzey 2 ve 12 bölge Düzey 1 olarak sınıflandırılmıştır. Bölgesel gelişmenin kurumsal aracı olarak görülen kalkınma ajansları da Düzey 2 bölgelerinin coğrafi sınırları esas alınarak oluşturulmuştur. Aynı şekilde bölge planlarının da Düzey 2 bölgeleri için yapılması ile birlikte, bu bölgeler aynı zamanda plan bölgesi hüviyetine de kavuşmuştur.

Onuncu Kalkınma Planı döneminde; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi’nin yürürlüğe girmesi, düşük gelirli bölgelerde; ekonomik faaliyet kollarının çeşitlendirilmesi, KOBİ ve mikro işletmelerin geliştirilmesi, tarımsal verimliliğin artırılması, sınır bölgelerinin sınır ötesiyle sosyal ve ekonomik ilişkilerinin geliştirilmesi, yoğun göç alan şehirlerde sosyal uyumun güçlendirilmesi gibi stratejiler tespit edilmiştir.

Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi'nin (BGUS), bölgesel gelişme ve bölgesel rekabet edebilirlik açısından ulusal düzeyde öncelik ve hedefleri belirlemek, mekânsal gelişme ve sosyo-ekonomik kalkınma politikaları arasındaki uyumu güçlendirmek ve alt ölçekli plan ve stratejilere genel çerçeve oluşturması öngörülmektedir.

Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi öncesinde Doğu Anadolu Bölgesi'nin sosyo-ekonomik gelişimini sağlamak üzere bugüne kadar çeşitli politika ve stratejiler hayata geçirilmiştir. Bunlardan birisi de Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı koordinasyonunda Atatürk Üniversitesi (Erzurum), Fırat Üniversitesi (Elazığ), İnönü Üniversitesi (Malatya), Kafkas Üniversitesi (Kars) ve Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nin (Van) ortak çalışması sonucu hazırlanan Doğu Anadolu Projesi (DAP) Ana Planı'dır. 2000 -2020 yılları arasına ilişkin stratejiler belirleyen Doğu Anadolu Projesi; Ağrı, Ardahan, Bayburt, Bingöl, Bitlis, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gümüşhane, Hakkâri, Iğdır, Kars, Malatya, Muş, Tunceli ve Van illerini kapsamaktadır. DAP Ana Planı doğrultusunda bölgedeki kamu yatırımları ve projeler hayata geçirilmeye başlanmıştır. Bu planın, GAP örneğinde olduğu gibi Bölge Kalkınma İdaresi mekanizması ve dönemsel eylem planları ile pekiştirilmesinin, bölgeler arası gelişmişlik farkını gidermede önemli katkılar sağlayacağı öngörülmüştür.

Bu öngörü dikkate alınarak; 2008 yılında hazırlanan GAP Eylem Planı vasıtasıyla bölgesinin sosyo-ekonomik gelişimine önemli katkılar sunan GAP Bölge Kalkınma İdaresi tecrübesinden de yararlanılarak, 2011 yılında 642 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Doğu Anadolu Projesi (DAP), Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) ve Konya Ovası Projesi (KOP) Bölge Kalkınma İdareleri kurulmuştur. DAP Bölge Kalkınma İdaresi; *Ağrı, Ardahan, Bingöl, Bitlis, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Hakkâri, Iğdır, Kars, Malatya, Muş, Tunceli ve Van* illerini kapsamaktadır. Bakanlar Kurulunun 08.06.2016 tarih ve 29736 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan kararıyla bu illere Sivas'ta eklenmiş olup, il sayısı 15'e yükselmiştir.

Bölge Kalkınma İdareleri, bölgelerin kalkınması yönünde kamu yatırımlarının koordinasyonunu sağlamak, ağırlığı kamu yatırım, proje ve faaliyetlerinde olmak üzere kalkınma ajanslarıyla işbirliği içinde eylem planlarını hazırlamakla görevlendirilmiştir. Eylem planlarının temelini oluşturan ana unsurlardan birisi de Bölge Planlarıdır. Kalkınma Ajanslarının koordinasyonunda hazırlanan bölge planları, eylem planlarının sorun, durum tespitinde ve amaçların/stratejilerin belirlenmesinde olduğu gibi geliştirilen eylemlerde de temel teşkil etmiştir.

DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ile Kalkınma Ajansları finansman desteği veren kurumlar konumunda olduğundan benzeri alanlarda destekleme yaptıkları görülmektedir. Ayrıca yalnızca desteklemeye ilişkin faaliyetler değil araştırma, planlama, projelendirme vb. işlerde de aynı risk bulunmaktadır.

642 sayılı KHK'nın 2/e maddesinde, DAP BKİB'nin görevleri arasında; *“Bölge planlarının tamamlayıcılığını ve bütünlüğünü gözeterek, kalkınma ajanslarının ortak ve daha etkili çalışmalarına yardımcı olmak ve bu konularda görüş ve öneriler geliştirmek”* görevi bulunduğu halde, bu madde hükmü uygulanmamaktadır.

Bölge Kalkınma İdareleri ve Kalkınma Ajansları yöneticileri arasında yetki ve sorumlulukların sistematik ve yasal bir düzenlemeye dayanması kişilere bağlı bir durumun ortaya çıkmasının engellenmesi açısından önemlidir. Bölge Kalkınma İdareleri ve Kalkınma Ajanslarının çalışma programları ve bütçeleri arasında uyum, koordinasyon ve kaynakların daha doğru kullanılmasını sağlayacak düzenlemelere ihtiyaç olduğu değerlendirilmektedir.

Kamu idaresi cevabında; 642 sayılı KHK'nın 2/e maddesinde, İdare'nin görevleri arasında yer alan; *“Bölge planlarının tamamlayıcılığını ve bütünlüğünü gözeterek, kalkınma ajanslarının ortak ve daha etkili çalışmalarına yardımcı olmak”* hükmü uyarınca bölgede yer alan 5 Kalkınma Ajansı (Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı, Fırat Kalkınma Ajansı, Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı, Serhat Kalkınma Ajansı ve Orta Anadolu Kalkınma Ajansı) ile toplantılar yapıldığı belirtilmiştir. Böylelikle, destekleme ve planlamalarda mükerrerliğin önlenmesine çalışıldığı açıklanmakla beraber, Bölge Kalkınma İdareleri ile Kalkınma Ajansları arasındaki yetki ve sorumluluk çakışmasının olduğu kabul edilmektedir.

Sonuç olarak; Eylem Planının, Kalkınma Ajanslarının hazırlamış olduğu Bölge Planlarının doğrultusunda hazırlandığı ve Kalkınma Ajansları ile toplantılar gerçekleştirildiği ifade edilmektedir. Bununla birlikte, DAP BKİB ile bölgedeki kalkınma ajansları olan DAKA, FIRAT, KUDAKA ve SERHAT Kalkınma Ajanslarının çalışmaları arasındaki ilişkiler konusunda açık bir yasal ve yönetsel düzenlemenin bulunmadığı değerlendirilmektedir.

Uygulamada, DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ile Kalkınma Ajanslarının benzer alanlarda destekleme yaptıkları ve yine aynı şekilde araştırma, planlama, projelendirme vb işlerinde de birlikte yetkili oldukları görülmektedir.

Kamu idaresince de kabul edildiği üzere, Bölge Kalkınma İdareleri ile Kalkınma Ajansları arasında yetki ve sorumlukların sistematik ve yasal bir düzenlemeye dayanmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, Bölge Kalkınma İdareleri ve Kalkınma Ajanslarının çalışma programları ve bütçeleri arasında uyum, koordinasyon ve kaynakların daha doğru kullanılmasını sağlayacak düzenlemelere ihtiyaç olduğu değerlendirilmektedir.

BULGU 15: Mevzuatın Gerektirdiği İç Kontrol, İç Denetim ve Ön Mali Kontrol Sistemlerinin Kurulmaması

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 55'inci maddesinde, iç kontrol; idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünü olarak tanımlanmıştır.

Kanun'un 58'inci maddesinde ise, ön mali kontrol sistemi düzenlenmiş olup, ön malî kontrolün, harcama birimlerinde işlemlerin gerçekleştirilmesi aşamasında yapılan kontroller ile malî hizmetler birimi tarafından yapılan kontrolleri kapsayacağı belirtilerek, ön malî kontrol sürecinin, malî karar ve işlemlerin hazırlanması, yüklenmeye girişilmesi, iş ve işlemlerin gerçekleştirilmesi ve belgelendirilmesinden oluşacağı ve kamu idarelerinde ön malî kontrol görevinin, yönetim sorumluluğu çerçevesinde yürütüleceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun'un 63'üncü maddesinde, iç denetimin, kamu idaresinin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla yapılan bağımsız, nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyeti olduğu ifade edilmiştir.

İç kontrol ve iç denetimle ilgili olarak DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığında;

1- 5018 sayılı Kanun ve bu kanuna dayanılarak Maliye Bakanlığınca yayımlanan ve yürürlüğe konulan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar, Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği, Kamu İç Kontrol Standartları Uyum Eylem Plan Rehberi ile kuruluş kanununda belirtilen, görev sorumluluk ve yetki sınırları içerisinde iç kontrol sisteminin daha iyi ve verimli işleyebilmesi için gereken tedbirlerin alınması ve mevzuatın gerektirdiği iç

denetimin yapılabilmesi için iç denetim biriminin kurulmasının gerekli olduğu;

2- İlgili mevzuatın öngördüğü biçimde Kurumsal İç Kontrol Eylem Planının hazırlanmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Kamu idaresi cevabında; “5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu gereği iç kontrol, ön mali kontrol ve iç denetim altyapısı yönünde çalışmalar tamamlanmış olup personel yetersizliği sebebiyle istenilen seviyeye getirilememiştir. Ön mali kontrol görevini gerçekleştirme görevlileri yürütmektedir.” denilmektedir.

Sonuç olarak; Kamu idaresi tarafından da kabul edildiği üzere, mevzuatın gerektirdiği iç kontrol, iç denetim ve ön mali kontrol sistemlerinin yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

İç kontrol ve iç denetimle ilgili olarak DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığında;

1- 5018 sayılı Kanun ve bu kanuna dayanılarak Maliye Bakanlığınca yayımlanan ve yürürlüğe konulan *İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar, Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği, Kamu İç Kontrol Standartları Uyum Eylem Plan Rehberi* ile kuruluş kanununda belirtilen, görev, sorumluluk ve yetki sınırları içerisinde iç kontrol sisteminin daha iyi ve verimli işleyebilmesi için gereken tedbirlerin alınması ve mevzuatın gerektirdiği iç denetimin yapılabilmesi için iç denetim biriminin kurulmasının gerekli olduğu;

2- İlgili mevzuatın öngördüğü biçimde *Kurumsal İç Kontrol Eylem Planının* hazırlanması ve Eylem Planında yer verilecek çalışmalara başlanmasının uygun olacağı, değerlendirilmektedir.

7. EKLER**Ek 1: Kamu İdaresi Mali Tabloları**

BİLANÇO					
Kurum Kodu : 40.54Adı : DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI Yıl : 2016					
AKTİF HESAPLAR		N Yılı	PASİF HESAPLAR		N Yılı
2016			2016		
1	DÖNEN VARLIKLAR	28.860.926,14	3	KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	2.995.433,76
10	Hazır Değerler	28.555.072,91	33	Emanet Yabancı Kaynaklar	2.836.147,54
12	Faaliyet Alacakları	115.561,21	36	Ödenecek Diğer Yükümlülükler	159.286,22
15	Stoklar	75.185,14	5	ÖZKAYNAKLAR	43.126.865,34
16	Ön Ödemeler	115.106,88	50	Net Değer Hesabı	-70.624,04
2	DURAN VARLIKLAR	17.394.233,89	57	Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları	15.987.390,33
25	Maddi Duran Varlıklar	17.394.233,89	59	Dönem Faaliyet Sonuçları	27.210.099,05
26	Maddi Olmayan Duran Varlıklar	0,00			
AKTİF TOPLAMI		46.255.160,03	PASİF TOPLAMI		46.255.160,03

TABLO 1.13 FAALİYET SONUÇLARI TABLOSU						
Kurum Kodu:40.54		Adı: DOĞU ANADOLU PROJESİ BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI				Yıl:2016
Ekonomik Kodlar	Giderin Türü	Cari Yıl (N)	Ekonomik Kodlar	Gelirin Türü	Cari Yıl (N)	
630	GİDERLER HESABI	93.453.924,42	600	GELİRLER HESABI	120.664.023,47	
630 01	Personel Giderleri	1.724.362,07	600 03	Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	1.350,00	
630 02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	235.269,66	600 04	Alınan Bağışlar ve Yardımlar	112.529.000,00	
630 03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	3.079.112,75	600 05	Diğer Gelirler	8.133.673,47	
630 05	Cari Transferler	5.251,50				
630 07	Sermaye Transferleri	85.076.682,23				
630 13	Amortisman Giderleri	1.051.921,59				
630 14	İlk Madde ve Malzeme Giderleri	207.145,18				
630 30	Proje Kapsamında Yapılan Cari Giderler	2.074.179,39				
630 99	Diğer Giderler	0,05				
GİDERLER TOPLAMI		93.453.924,42	GELİR TOPLAMI		120.664.023,47	
Giderler Toplamı (A)		93.453.924,42	Net Gelir (D= B- C)		120.664.023,47	
Gelirler Toplamı(B)		120.664.023,47				
İndirim,İade,İskonto Toplamı (C)		0,00	FAALİYET SONUCU (D – A)		27.210.099,05	

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<http://www.sayistay.gov.tr>

